SJA

LA REVISTA DE LA GENT DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

Núm. 23 | Febrer 2024 | Preu: 2 euros

“La Volta a Catalunya torna, cinquanta anys després”

—

La societat de caça centenària “El Pirineu”

—

Quaranta anys de La Veu

—

El nou orgue del monestir

4 La palanca de la Batllia
6 Voltant cada mig segle
12 Un nou orgue per al monestir
16 El somni americà de la Mariona Vila
18 De la pedra tallada a l'escopeta
22 Pintor de professió i poeta de vocació
26 Nòtules
38 Nous comerços
40 El silenci del suïcidi
42 Tardors
43 Descobert! Ja tenim el cim més alt de Sant Joan de les Abadesses
44 La quadragenària emissora santjoanina
48 Replicar per continuar
50 Japó dual: contrastos, cultura i gastronomia
53 Ressenyes discos
54 Ressenyes llibres

Foto portada: Eudald Esteve. El ciclista espanyol Jesús Luis Ocaña a Sant Joan de les Abadesses, a la Volta a Catalunya de 1973

Aquest número ha estat possible gràcies a Marcel Miquel, Biel Fabregó, Jordi Garriga, Josep Garriga, Jordi Remolins, Miquel Bosch, Clara Anglada, Xevi Soler, Josep Anton Ubed, Alba López, Miquel Alvarado, Salvador Vergés, Eusebi Puidemunt, Jordi Vilarrodà, Montserrat Tallant, Anna Julve i Joan Garcia.

Amb la col·laboració del Grup Fotogràfic Abadesses

Disseny de la revista: Txell Jordà.

Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga.
SJA no es fa responsable de les opinions dels col·laboradors en els articles publicats.

Imprès en paper Nautilus® Classic, certificat FSC Recycled 100%

AJUNTAMENT DE LA BARONAL VILA DE SANT JOAN DE LES ABADESSES
SANT JOAN &CO MERÇ
COCAM Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya
Generalitat de Catalunya
Diputació de Girona

Com heu pogut observar, en aquesta edició de la revista SJA estrenem un nou disseny. A més de comptar amb col·laboradors i col·laboradores que us expliquen històries sobre la nostra vila, aquesta vegada hem pogut comptar amb una contribució ben especial i diferent, que ens ha ajudat a renovar la revista de dalt a baix.

La dissenyadora santjoanina Meritxell Jordà és qui ha acceptat la proposta de fer aquest treball que esperem que gaudiu tant com nosaltres. Amb aquest canvi, el segon en la nostra trajectòria, busquem modernitzar el disseny i millorar la llegibilitat, i donar més força als continguts. Els colors que hi trobareu també han estat escollits pensant en què havien de tenir una relació amb el nostre poble, així que hi veureu els mateixos que podeu trobar tot passejant per la Vila Vella. Serveixi aquesta editorial per agrair públicament i en nom de tot l'equip la feina feta en aquesta nova composició.

Com a bon disseny, esperem que no faci ombra als continguts, ja que creiem que n'hi ha de molt interessants. A les següents pàgines hi trobareu un article per celebrar l'efemèride dels 50 anys de la Volta Ciclista a Catalunya que va passar per la nostra vila, tot aprofitant que d'aquí a unes setmanes tornarà a ser-ne protagonista.

També parlarem del nou orgue del monestir; visitarem l'estudi d'en Gerard Sala i el taller on es van fer les còpies dels gegants; repassarem la història de la Societat de Caça El Pirineu o parlarem del suïcidi, un problema de salut pública, des de la visió local, entre d'altres.

La palanca de la Batllia

MARCEL MIQUEL

En els darrers anys, un punt que s'ha posat de moda del terme municipal de Sant Joan de les Abadesses és la palanca de la Batllia, construïda fa dècades pels propietaris d'aquest mas, i que connecta els seus plans amb la Colònia Llaudet, travessant el riu Ter. Feia anys que la passera estava en mal estat, i fins i tot es va tancar per evitar que hi pogués succeir algun accident. La seva renovació va ser la proposta més votada dels primers pressupostos participatius de l'Ajuntament, de 2021. Després d'aconseguir-ne la propietat, l'Ajuntament va procedir a les obres, consistents en la substitució dels taulons i les guies travesseres, la col·locació de cables d'acer trenat i de nous tensors, i un mallat de seguretat en paviment i baranes, amb un pressupost total de 39.000 €. El pas per la palanca es va reobrir a principis d'abril de 2022. A la foto, veiem la palanca fa unes dècades i com ha quedat després de l'actuació.

Foto actual: Joan Pous. Foto antiga: Fons L'Abans

Voltant cada mig segle

XEVI SOLER

Sant Joan de les Abadesses acollirà la sortida d'una etapa de la 103 edició de la Volta a Catalunya, única prova ciclista del World Tour (la màxima divisió del ciclisme) que es disputa íntegrament al nostre país. L'anunci d'aquesta sortida d'etapa s'ha fet just quan es compleixen 50 anys de l'única vegada que el nostre poble ha estat sortida, i també arribada, d'una etapa. Va ser el 16 i 17 de setembre del 1973. Aleshores van passar per Sant Joan Luís Ocaña, José Manuel Fuente o José Pesarrodona. El març podrem veure a Pogačar, Primosz Roglic, Remco Evenepoel, els germans Yates o Marc Soler.

L'italià Wladimiro Panizza entrant guanyador a la meta a Sant Joan de les Abadesses, en la quarta etapa de la Volta a Catalunya de 1973. Foto: Ramon Serrat

Panizza celebrant la victòria a la nostra vila. Foto: Eudald Esteve

"*El ciclisme és l'esport més democràtic que hi ha. Digues un esport on puguis accedir amb tanta facilitat a tots els teus ídols. Un esport més descentralitzat, on el millor del món pot estar competint a la ciutat més gran del món i un mes més tard arribant a un poble de mil habitants*." Aquesta frase és del director de la Volta a Catalunya, el Rubén Peris. No recordo exactament quan me la va dir, però sé que era en una etapa amb sortida i arribada a Barcelona. Aquell dia, la zona de Montjuïc i Plaça Espanya estava plena dels autobusos dels equips, i d'aficionats que esperaven pacientment un autògraf d'algun ciclista professional. Un nen, vestit amb el mallot blau fosc de l'equip Movistar, esperava a Alejandro Valverde, que va baixar amb presses, va esquivar alguns altres que li demanaven autògrafs, però sí que es va parar quan va veure el nen. I li va firmar l'autògraf. I aquesta escena ha passat a Barcelona, i ha passat i passarà a Sant Joan de les Abadesses.

La Volta a Catalunya és la prova ciclista més important del país. La primera edició va ser el 1911, i l'any que ve se'n farà la 103 edició. Tot i que va disputar molts anys amb una altra prova -la Setmana Catalana- el prestigi de ser la cursa més important i amb millor participació de Catalunya, ara és l'única prova d'aquí del World Tour (la màxima divisió del ciclisme). Marià Cañardo, Miquel Poblet, Jacques Anquetil, Eddy Merckx, Miguel Indurain,

Per fi, l'any 1973, es confirmava el final del segon sector de la quarta etapa, amb sortida a Calonge i final a Sant Joan de les Abadesses

Claudio Chiappucci, Laurent Jalabert o més recentment Alejandro Valverde, Joaquim Rodríguez, Adam Yates o Primosz Roglic són alguns noms de guanyadors de la general final, cosa que fa veure el nivell de la participació.

L'any 1931 la Volta tenia una arribada i una sortida a Ripoll, cosa que es repetia l'any 52. El 63 a Ribes de Fresses; un any més tard, fins i tot es feia una cronoescalada a Campelles, i el 67 una sortida i arribada a Camprodon. Per fi, l'any 1973, es confirmava el final del segon sector de la quarta etapa, amb sortida a Calonge i final a Sant Joan de les Abadesses, i l'inici de la cinquena etapa, amb direcció a Andorra, també seria al nostre poble.

Aleshores la Volta a Catalunya es disputava al mes de setembre, no al març com ara. De fet, el mes de març era per la Setmana Catalana, l'altra gran prova ciclista del país, que aquell any havia viscut un duel entre dues estrelles mundials, Luís Ocaña (que va acabar guanyant) contra Eddy Merckx. Ocaña repetia a la Volta i era un dels caps de cartell en una edició on també destacava José Manuel Fuente "el Tarangu", Domingo Perurena, el català Josep Pesarrodona, l'italià Wladimiro Panizza o el belga Herman Van Springel. En total, 8 equips i una seixantena de ciclistes van sortir el 12 de setembre del 1973 d'Amposta per aquesta 53a edició de la Volta.

Sant Joan va ser el final del segon sector de la 4a etapa. Això de fer dues etapes un mateix dia era molt habitual per l'època. Habitualment, era una etapa en línia i una contrarellotge (amb un quilometratge més curt), però també hi havia dues etapes en línia el mateix dia. No fa tants anys els ciclistes van començar a ser molt crítics amb això de la "doble etapa" i ara és un fet inexistent en el ciclisme professional. De fet, per exemple, a la Volta, l'última jornada doble va ser l'any 1999.

Però aquella 4a etapa del 1973 començava ben d'hora a Badalona, on feien una primera etapa fins a Sant Antoni de Calonge, de 128 quilòmetres. Els ciclistes descansaven una mica, dinaven i afrontaven el segon sector, de Calonge a Sant Joan de les Abadesses, amb el Coll de Coubet (i l'extensió fins a Santigosa) com a dificultat muntanyosa del dia.

L'etapa no va ser espectacular, ni de bon tros. Joan Plans, cronista del Mundo Deportivo, escrivia: "*Así es que compartimos la opinión de los corredores, que protestan contra las jornadas de dos etapas. (...) Por lo tanto, al emprender el cami-*

L'espectació a la plaça Clavé, amb els balcons i carrers plens. Foto: Eudald Esteve

A l'esquerra, el català Josep Pessarodona. A la dreta, el basc Domingo Txomin Perurena. Fotos: Eudald Esteve

"La plaça Clavé ja estava totalment plena de gent abans de l'hora prevista de l'arribada. No hi cabia ningú des de la Rodona fins passat Sant Pol."

no de San Juan de las Abadessas, lo que iba a suceder ya estaba previsto. Dosificación, cautela, tranquilidad y, sobre todo, ninguna prisa. Calma y lentitud." I així va ser, després dels 128 quilòmetres matinals (amb victòria d'Antonio Menendez, de l'equip Kas), el pilot va rodar tranquil·lament fins que a l'inici de la collada va atacar l'italià Wladimiro Panizza. En els últims quilòmetres el pilot va reaccionar una mica, però no van poder impedir la victòria de l'italià, amb 21 segons de marge sobre un duet amb Van Springel i Martos i 25 sobre el pilot dels favorits. Tot això a la línia d'arribada, a mitja recta de la plaça Clavé.

"*La plaça Clavé ja estava totalment plena de gent abans de l'hora prevista de l'arribada. No hi cabia ningú des de la Rodona fins passat Sant Pol. Al cantó hi havia gent fins a la meitat de la plaça, i a la vorera contrària, més estreta, no es podia passar. Va ser una tarda molt festiva, i es veia la gent contenta d'un espectacle com aquell, ja que aleshores no era gens habitual que es fessin aquest tipus d'activitats esportives i culturals*". Són els records d'en Josep Anton Ubed Esteve, un dels molts santjoanins presents aquell dia. "*L'endemà, amb un dia assolellat, molta gent es va concentrar al passeig i els seus voltants. Tot i ser dilluns, la gent s'apropava als corredors per fer-se fotografies i demanar autògrafs*". Potser arran d'aquell dia en Josep Anton es va convertir en un gran seguidor del ciclisme.

Les fotografies fetes aquell dia corroboren les paraules d'Ubed, per satisfacció de l'organització i del comitè santjoaní, entre els quals hi havia membres de l'Ajuntament i també del Centre d'Iniciatives Turístiques.

El ciclisme ha canviat molt en 50 anys. La infraestructura que arrossega una etapa de la Volta a Catalunya és molt més gran. Tant per les arribades (ara seria complicat pensar en una arribada a Ogassa com va passar el 82, i a Campelles, el 64), com per les sortides. El que el 1973 eren uns quants cotxes d'equip s'han convertit en autobusos i cotxes d'equip totalment equipats. Els corredors són totalment professionals i ja no parlem de l'evolució de les bicicletes. És per això que la localització de la sortida canviarà aquest 2024. La Coromina del Bac és el lloc ideal per aparcar-hi els 25 autobusos i tots els

Retalls de premsa de l'època de l'arxiu de Josep Anton Ubed

cotxes d'equip. La plaça Ciutat de Barcelona serà el lloc pel control de firmes i la presentació dels equips. Els 175 corredors de la Volta (si no hi ha hagut baixes en les dues primeres etapes), hauran de passar obligatòriament per aquesta plaça. El dia abans, l'etapa haurà acabat a l'estació de Vallter 2000 (el sisè cop en els últims 11 anys) i els esperarà una altra dura jornada fins a Portainé. El carrer de la Mare de Déu del Prat serà la sortida neutralitzada. Els corredors pedalaran tranquil·lament fins a la Nacional 260, que agafaran en direcció Ripoll. A la sortida del poble, es donarà la sortida real i començarà la gresca.

El 20 de març del 2024 (dimecres) Sant Joan de les Abadesses acollirà la sortida de la 3a etapa de la 103 edició de la Volta Ciclista a Catalunya. Hi tornarà 50 edicions i 50 anys i 6 mesos més tard. Fent números rodons, mig segle esperant agafar roda.

Un nou orgue per al monestir

El 30 de juliol de 2023 es va beneir el nou orgue del monestir, i s'inaugurà amb un concert a càrrec del jove organista sabadellenc Robert Ramírez

MARCEL MIQUEL

Ja feia temps que des de la Parròquia s'havia arribat a la convicció que calia jubilar el vell harmònium que, malgrat que lluïa un full de serveis de gairebé setanta anys, les seves limitacions el feien insuficient per la dignitat musical que mereix el nostre monestir. Creada una comissió per a promoure un nou orgue, es va descartar de bon principi l'opció d'adquirir un orgue de tubs, pel seu elevat cost. Després de valorar diverses alternatives es va creure que el més convenient era un orgue digital litúrgic.

Es va triar un model de la marca Viscount, líder mundial en la fabricació d'aquests instruments, que oferia totes les garanties. Es va optar, dintre de les diverses sèries de què disposa, per un orgue de gamma mitjana, l'UNICO CLV4. Es tracta d'un orgue de 2 teclats i pedaler, amb 35 registres directes, 460 sons diferents d'orgue i més 100 més d'altres instruments. Consta de 5 altaveus amb 3 canals i connexió MIDI per tal de poder-hi connectar altres instruments o seqüenciadors. És totalment digital amb un panell de control amb pantalla. Els primers orgues elèctrics tenien una sonoritat molt impostada, que deixava molt a desitjar; ara però, la tècnica ha permès aconseguir uns instruments que imiten quasi a la perfecció un orgue de tubs, amb molts avantatges afegits. És destacable que aquest instrument funciona amb la tecnologia puntera de la marca, anomenada Physis, consistent en què és l'orgue mateix que genera el so i no a través de samplers o gravacions d'instruments com fins ara, produint així un so més net i no tan artificial.

Per tal de no carregar el pressupost ordinari de la Parròquia, es va iniciar una campanya de donacions per tal que tothom hi pogués aportar el seu gra de sorra. Han estat moltes les aportacions rebudes, d'imports molt diferents, totes elles benvingudes. Tanmateix, cal destacar una aportació de darrera hora molt quantiosa que va permetre arribar a la quantitat total necessària. Malauradament, aquest mecenes ens va deixar abans de poder veure l'instrument en funcionament.

Aquest orgue, a diferència del vell harmònium, s'ha col·locat en un lateral al costat de l'altar. El canvi obeeix a dues raons: en primer lloc, afavorir el seu ús a les celebracions dominicals i no només en les ocasions especials, com passava fins ara, i l'altra, lligada a aquesta, és que actualment l'Església recomana que els instruments i els cantaires se situïn a prop d'on se celebra l'eucaristia, per a afavorir el cant del poble. Fins ara, la distància de l'harmònium des del fons de la nau a l'altar era molta i en la majoria de les misses amb molts bancs buits al davant, cosa que no afavoria la qualitat musical i la proximitat amb els assistents a la celebració.

Els antics orgues del monestir

El monestir de Sant Joan ha disposat de diversos orgues al llarg de la història. Han estat objecte de diversos estudis, amb una font primària molt útil: les resolucions contingudes a les actes de la Col·legiata que hi fan referència.

L'esment més antic d'un orgue del monestir és del 1564, i molt ben documentat: l'Arxiu del Monestir conserva el contracte per a la seva construcció, pel qual el Prior, Vicari i canonges del monestir encarregaven la construcció d'un orgue a l'orguener Antoni Bordó, de Solsona. No era pas el primer, ja que en el propi contracte s'esmenta que *"té vuy lo orga de dita Iglesia per la sua antiguitat desbarat i desgastat"*. De fet, es pactà que s'aprofitaria el que es pogués del vell, en especial s'acordà que es fondrien els tubs, la part més cara, per fer-ne de nous. Cinquanta anys més tard, entre 1613 i 1614 aquest orgue ja tenia greus desperfectes, amb la qual cosa calgué encarregar-ne un de nou. El contracte amb l'orguener Lluís Saucort especificava: *"attes lo orga vell sia arribat a Terme de impossibilitat d'adobar… se aprofitas tot lo que porian del orgue vell y lo restant se fes nou"*. Bàsicament es reciclaren alguns tubs de fusta del flautat. Ens n'ha arribat també el contracte, en qual s'estipula que la Col·legiata proporcionava tots els materials: estany, fusta, aigua cuita, filferro, llautó… i el constructor només havia de posar el seu treball i el dels seus ajudants. Són molt interessants les instruccions que deixà l'orguener sobre com accedir al "secret" -l'interior de l'instrument-, per a fer-ne el manteniment. Requerí diverses reparacions i ajustaments, com la de 1697-98 efectuada per fra Bartomeu Triay. En desconeixem els detalls, però probablement es tractà d'una ampliació, ja que se'n parla com a *"nova perfecció"* de l'orgue. Acabada la feina, els canonges en quedaren tan contents que *"se resolgué donar una dotzena de formatges al frare de l'orga per regalo"*.

Al llarg del s.XVIII les reparacions i afinacions se succeïren. Una de les més importants devia ser la de 1797, en què va caldre adobar les destrosses ocasionades per les tropes franceses, encarregada al monjo orguener Pau Obradors. Caldria estudiar bé el que apunten alguns autors: que en aquella època també treballaren a Sant Joan dos membres de la famosa nissaga occitano-catalana Cavaillé-Coll. Hi ha constància que l'any 1793 Joan Pere Cavaillé-Coll estava acabant un orgue començat pel seu fill Domènec-Jacint. Alguna altra font apunta Domènec treballant a Sant Joan el 1797. El fet que no constin en la documentació santjoanina podria tenir a veure bé a que l'orgue en qüestió fos el de Sant Pol (destruït també el 1936) o bé per un afany de protegir-los, ja que havien arribat a Catalunya fugint dels efectes de la revolució francesa.

El rector de Sant Joan beneeix el nou orgue del monestir a l'inici de la missa del dia 30 de juliol de 2003 Foto: Jordi Coma.

Finalment, el 1816 es prengué l'acord de fer un orgue nou, el que es mantingué en funcionament fins que fou destruït en els disturbis de l'inici de la guerra, l'any 1936. S'encarregà a l'orguener Joan Font, de Rupit. Era un orgue magnífic, de tres teclats, 40 registres, cadireta i trompeteria de batalla, d'estil neoclàssic. Va costar 4.000 lliures, compresa la fusta i el treball de fuster i escultor. Es va pintar de color caoba, els plafons de color olivera i els capitells d'imitació de marbre fi blanc. L'any 1818 es feu la recepció de l'instrument i s'advertí al reverend organista i al manxador que *"no entreguian la clau de la orga a persona alguna antes be la tingan ben custodiada perquè no se mallogria la orga"*.

Acabada la guerra civil, la restauració del monestir s'allargà fins al 1955 i els diners ja no donaren més que per a un harmònium de la marca barcelonina J. Camps, que arribà el 1958 i que és el que ha estat fent servei fins ara.

El 1818 s'instal·là un orgue magnífic de tres teclats, 40 registres, cadierta i trompeteria, que va ser destruït el 1936

Sant Joan, bressol i destí d'organistes

El monestir disposava d'una capella de música que, encapçalada per un mestre de capella, estava conformada per diversos instrumentistes, escolans i cantors encarregats d'acompanyar les celebracions litúrgiques de la Col·legiata. El mestre de capella ostentava el benefici de Sant Llorenç. Hi havia també un altre ofici específic, el de mestre organista, lligat al benefici de Sant Jaume. Per tant, durant segles hi hagué un organista professional que no només tocava acompanyant els cants, sinó que també componia peces per a les celebracions. Aquesta plaça, com la del mestre de capella, es proveïa mitjançant unes oposicions, a les quals solien aspirar músics de categoria que exercien en altres esglésies, però també molts santjoanins, cosa que ens demostra la tradició musical de la vila. Les oposicions podien arribar a durar tres dies, i estaven presidides per un tribunal que se solia formar amb el mestre de Capella de Sant Joan i dos músics de prestigi de fora. Era un procediment complex i molt costós econòmicament parlant; tant, que fins i tot el 1699, amb motiu de les oposicions que adjudicaren la plaça a Guillem Casademunt, els canonges proposaren que el sistema de selecció fos més simple, cosa que no es posà en pràctica.

El primer organista del qual tenim esment és Antoni Sabater, no pas per la seva activitat musical: és esmentat com a soldat en la defensa de la vila l'any

Fotografia de Joan Nonó i Roca (1815-1888), germà de Jaume Nunó. Durant molts anys fou organista del monestir. També fou alcalde de la vila i Jutge municipal.

Vista de l'imponent orgue del monestir, fabricat el 1818 per Joan Font. Postal dels anys 30 del s. XX. Foto Guilera.

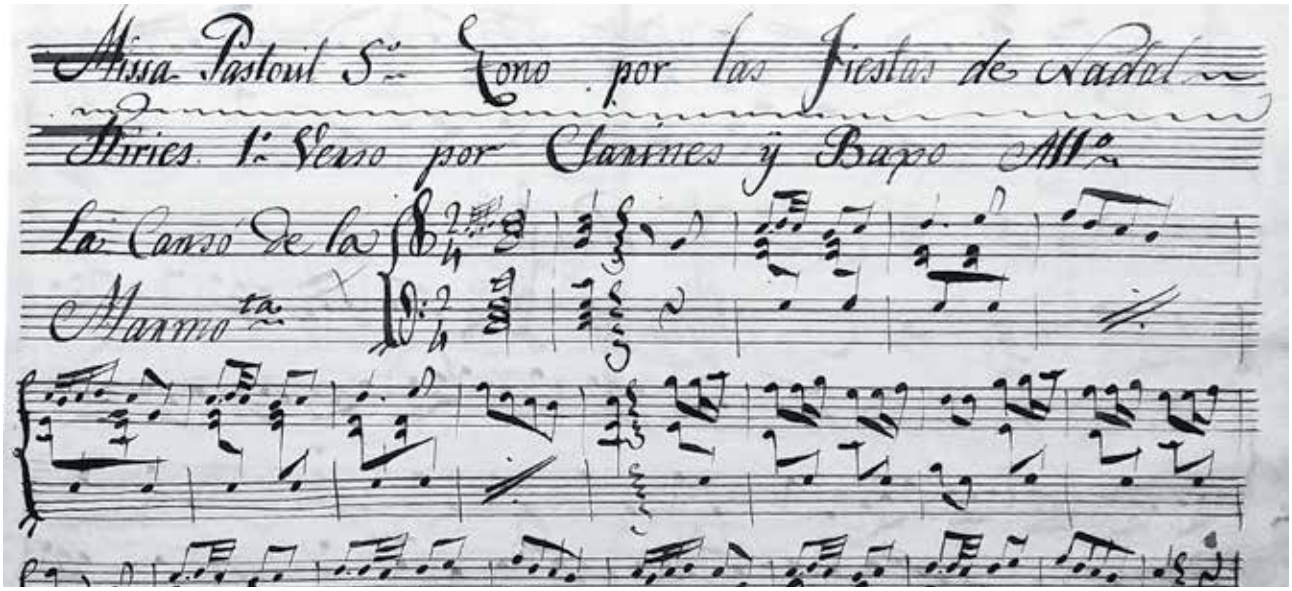

Fragment de la partitura de la "Missa pastoril 5° tono por la fiestas de Nadal", conservada a l'Arxiu del Monestir de Sant Joan. Durant la missa del Gall es permetia als organistes certes llibertats, de manera que podien tocar melodies populars profanes, balls, nadales... És el cas d'aquesta missa.

1658 i més tard en ser destituït pel Capítol el 1662. Des de 1715 ocupà el càrrec de mestre de capella el gombrenès Joan Pussalgues, que durant la seva llarga estada a Sant Joan, fins a la seva mort el 1770, també exercí com a organista durant alguns anys. Antoni Guiu i Roquer, pianista i organista nascut a Sant Joan el 1773, fou nomenat organista de Ripoll a l'edat de 13 anys, i després de passar per l'orgue de Sanaüja, el 1804 guanyà unes renyides oposicions a la plaça de la Catedral de Girona, on feu una llarga carrera fins al 1827, en què obtingué una canongia. Des de 1822 fins al 1824 fou organista de la catedral de Nimes, la qual cosa acredita la seva vàlua. A Sant Joan té dedicat un carrer, el del mestre Guiu.

Precisament un altre santjoaní, nascut el 1798, Francesc Crehuet, que el 1818 havia obtingut la plaça de tenor a la Capella de la Catedral de Girona, substituí en diverses ocasions el mestre Guiu com a organista durant algunes de les seves absències de la ciutat. Un altre santjoaní que també feu carrera a fora fou Honorat Alberich, organista primer a Oliana i després a Mataró fins que es traslladà a Olot, on exercí de mestre de Capella de 1816 a 1836. Esmentem encara a Josep Gironella, nascut a Sant Joan, que després d'haver estat organista substitut aquí des de 1821, i amb plaça definitiva des del 1823, ho fou més tard de la Catedral de La Seu d'Urgell.

Pel que fa a altres organistes que exerciren a Sant Joan, ens han arribat diversos noms. De 1735 a 1738 l'organista fou Antoni Soler. Aquell any es convocaren oposicions a les quals s'hi presentaren Joan Subias, que havia estat organista de Santa Maria del Mar, i Josep Boada d'Esparreguera. Les guanyà Subias, però com que ni ell, ni posteriorment Boada compliren la condició que en un mes havien d'obtenir la primera tonsura, ja que cap dels dos era capellà, la plaça quedà vacant i, després d'un plet de quatre anys, el santjoaní Miquel Surinyac obtingué la plaça, que ostentà fins a la seva mort, el 1763. Les oposicions que es convocaren a continuació van suposar una lluita fratricida, ja que s'hi presentaren dos germans fills de Sant Joan: Josep Sala, que ja era clergue i organista de la Col·legiata de Tremp, i Francesc Sala, laic. Guanyà la plaça en Josep que, tanmateix, moriria al cap de tres anys. El 1815 les oposicions les guanyà Ignasi Parella, natural d'Olot i que fins llavors era organista de Ripoll. Cal esmentar també el santjoaní Ramon Brunells, del qual només ens han arribat algunes peces seves per a orgue, ja que segons Pau Parassols, contemporani seu, va cremar gairebé totes les seves composicions abans de morir.

També ja en el s. XIX, esmentar que durant diverses dècades exercí com a organista -ja extingida la Col·legiata i traslladada la Parròquia al monestir-, Joan Nonó i Roca, germà de Jaume Nunó, el compositor de l'Himne mexicà. També un cosí d'ambdós per part de mare, el santjoaní Joan Roca i Gironella, ocupà la plaça d'organista a Prada de Conflent, on encara s'hi conserva el magnífic orgue que tocà. També foren organistes del monestir Basili Vilageliu i, ja entrat el s. XX, mn. Joan Cribillers i mn. Andreu Ramírez. Acabada la guerra, exercí com a organista beneficiat -ja sense orgue, amb l'harmònium- el santjoaní mn. Josep M. Planas i Casals. Amb la seva mort, el 1994, hom afirmà que s'havia extingit del tot l'antiga Col·legiata, en haver deixat d'existir un càrrec heretat d'aquella antiga institució.

El somni americà de la Mariona Vila

La Mariona Vila feia anys que tenia entre cella i cella anar a estudiar als Estats Units, i aquest curs ho ha aconseguit. Està estudiant batxillerat a un institut d'Ohio, on també practica el futbol, després d'obtenir una beca

BIEL FABREGÓ I JOAN GARCIA

És ben conegut que els Estats Units, ja des de la Segona Guerra Mundial, és una de les grans superpotències en l'àmbit global i que, tot allò que porta el segell nord-americà, és capaç de captar l'interès de tota la societat.

Però tot i que sovint es veu als Estats Units com un lloc de llibertats i oportunitats, és important recordar que aquest país és molt complex i divers. Des dels temps dels primers colons fins avui, amb els seus grans avanços tecnològics i econòmics, els EUA sempre han estat considerats un lloc on es pot aconseguir molt, amb esforç i ambició. Aquesta idea ha influït molt en la gent. Però, aquesta imatge idealitzada no sempre mostra la realitat completa d'Amèrica. Hi ha problemes com les desigualtats d'ingressos, els reptes socials i els debats polítics que són molt importants en la vida diària del país. Amb tot, viatjar-hi continua sent una experiència única.

Molta gent que hi viatja té la sensació que d'alguna manera ja ho coneix, i és ben normal perquè la indústria cinematogràfica dels EUA ens impregna de la seva cultura. En aquest sentit, la Mariona Vila ha decidit continuar la seva pròpia pel·lícula personal a Ohio, fent el batxillerat en un institut internacional, a l'Andrews Osborne Academy (AOA), institució privada on s'aglutinen moltes nacionalitats, on destaca la diversitat, la convivència entre llengües i cultures, lluny de la imatge més uniforme que apareix a les sèries.

Anar-hi a estudiar era una idea que feia anys que li rondava pel cap i ho compartia amb la família, però ells s'imaginaven que el temps esborraria aquell desig. De fet, ella va fer sola tota la recerca i les gestions per iniciar el procés d'intercanvi sense amagar-ho, però tampoc sense explicar-ho. En un punt del procés, fins i tot els responsables de l'agència on havia fet la gestió volien fer una conferència amb els pares i, per la seva sorpresa, ella els va explicar que encara no ho sabien. Els seus pares també van quedar bocabadats. Al final, després de parlar-ho, estudiar-ho i veure la voluntat ferma de la Mariona, la família va fer l'esforç econòmic i van posar fil a l'agulla perquè el seu desig fos realitat. Va ajudar-hi que tenia un expedient impecable i que jugava a futbol, fets que li han permès obtenir una beca i reduir el cost de l'estada.

Tot i que era un canvi que s'havia gestat en tant de temps, la Mariona explica que va tenir un xoc inicial: "Vaig arribar a la nit i no vaig dormir res, perquè trobava a faltar els pares i tenia jet-lag. Va ser quan en vaig ser conscient, però al cap de tres o quatre dies ja va estar."

Viu en una residència formada per diferents cases i la comparteix amb altres noies que estan en una situació com ella. L'habitació la comparteix amb una sud-coreana i una xinesa, amb qui s'entén en anglès. També tenen espais comuns, com la cuina i una sala d'estar, amb una taula de billar i de tenis taula per passar les estones mortes.

En mencionar un institut nord-americà, segur que a tothom li ve de seguida al cap el típic institut que apareix a pel·lícules i sèries. Tampoc l'ha decebut, però la Mariona explica que el seu institut és privat, i que això potser el fa una mica diferent del que sol sortir a les pel·lícules i sèries. Per exemple, tot i que alguna vegada van a veure partits de futbol americà, el seu institut no té equip. Seguint amb esports, ella és una de les millors jugadores de l'equip femení de futbol, però hi treu importància perquè confessa que el nivell és bastant baix, cosa que l'ha sorprès tot i saber que allà el *soccer* no és un esport molt popular.

Pel que fa als estudis, Mariona Vila, assenyala que allà el sistema educatiu és diferent que el d'aquí a Catalunya, ja que utilitzen un sistema per seleccionar diferents nivells de dificultat. Les assignatures i els horaris no es fan regint-se per l'edat de l'alumnat, sinó que posen l'alumne a un nivell o un altre segons l'avaluació del seu currículum, unint persones que presenten un nivell similar. El nivell creu que és una mica més complicat que a Catalunya, però també és conscient que l'idioma hi afegeix complexitat.

Pel que fa a marxar del poble i anar a viure a un campus a milers de quilòmetres de casa seva, la Mariona ens narra com és de positiu per desenvolupar la seva autonomia: "El fet d'estudiar a fora de casa, té com a conseqüència que has de fer tu sola moltes coses que ja dones per segures". El que no li agrada gens és el menjar i ho explica assenyalant que és complicat, per exemple, fugir dels plats amb aliments fregits i menjar una bona amanida: "No et saben fer un pollastre a la planxa i per a l'amanida tot són salses, no tenen oli". De fet, el menjar i la família és el que troba més faltar. Que tindria nostàlgia de la família ja s'ho imaginava, però pensava que s'acostumaria al menjar: "No saps què donaria per menjar una mica de pernil salat per esmorzar!"

Pel que fa al tema d'anar a l'estranger per millorar en la llengua matriu nord-americana, tot i que no era el seu objectiu principal, ha trobat que hi ha molts estudiants internacionals espanyols, amb la qual cosa no hi ha una immersió del tot en anglès, i creu que l'agència l'hauria hagut d'informar d'això.

Lluny del que pugui semblar, la decisió de la Mariona de viure aquesta aventura, tot i que la seva empenta hi té molt a veure, també s'ha d'entendre com un empoderament d'una generació jove. I potser també amb un paper femení bastant important, perquè hi ha altres noies estudiant a l'estranger d'edats similars, com la Laia Morera, que està estudiant al Canadà, i d'altres que tenen la voluntat de fer-ho aviat.

La Mariona és una de les jugadores més importants del seu equip

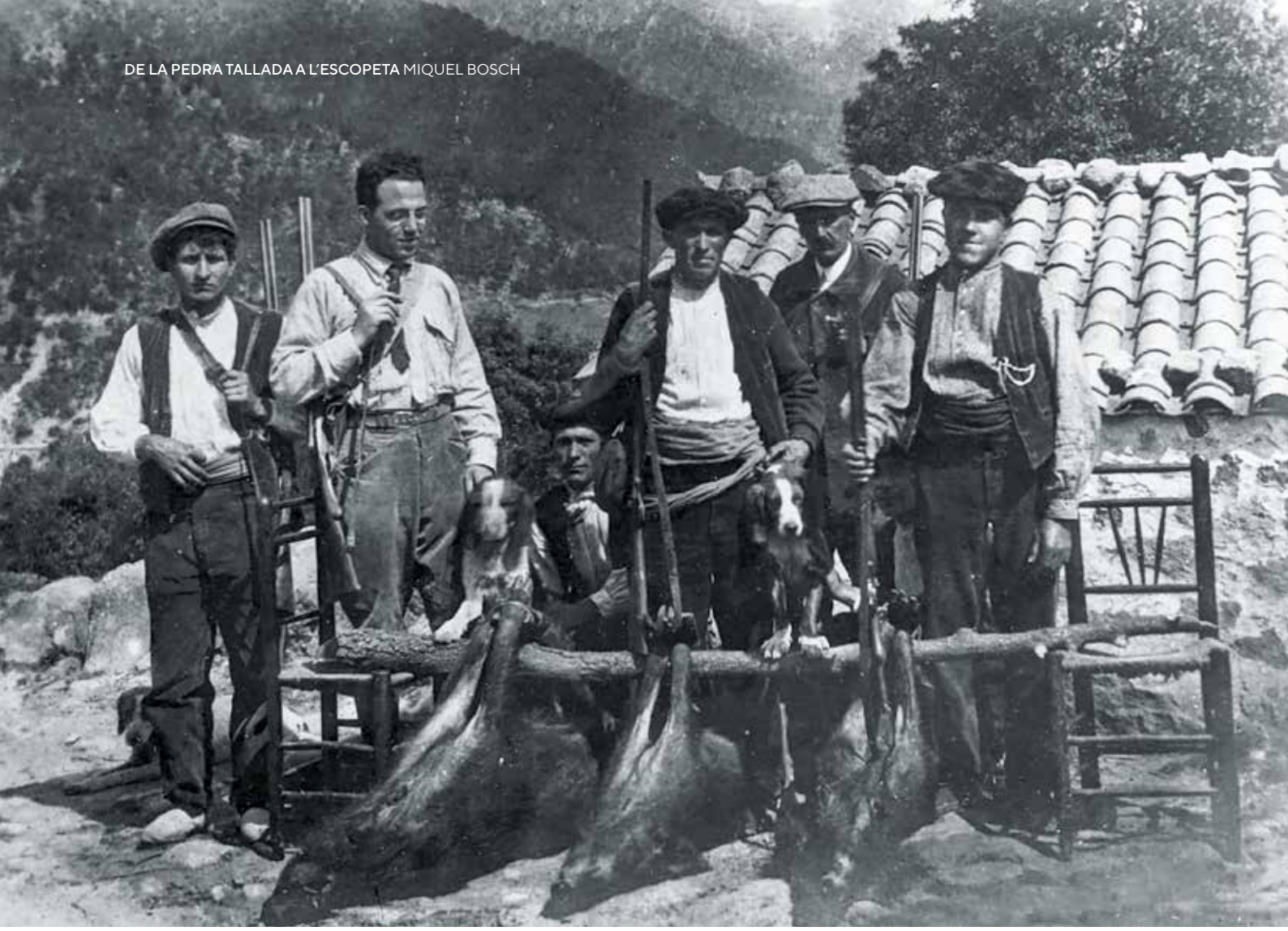

Resultat d'una batuda als anys 20. L'home de les ulleres va contractar diversos membres de la família Darné Coma (pagesos vinculats al Molí Petit) perquè l'acompanyessin. Fons: Miquel Bosch

De la pedra tallada a l'escopeta

Evolució de la caça a la nostra vila, des de l'origen ancestral fins a la creació de la societat de caça centenària "El Pirineu"

MIQUEL BOSCH

A l'inici "L'any 2023, la societat de caça "El Pirineu" celebra el seu centenari, una fita remarcable a la qual poques entitats arriben. El document clau que ho testimonia és el llibret amb el reglament publicat el 1923 amb la fundació de l'entitat. Però abans d'abordar la societat i les experiències dels membres actuals, buscarem els antecedents històrics de la caça a Sant Joan de les Abadesses, fins i tot milers d'anys abans que fos un poble.

Tot i que els primers testimonis documentals que citen Sant Joan els trobem al segle IX, amb la fundació del monestir, hi ha alguns indicis arqueològics sobre l'activitat humana molt més antics. En destaquen les troballes arqueològiques fetes al Pla del Roser a la dècada del 1970 per Eudald Carbonell. Aquest és un dels jaciments més antics del Ripollès, corresponent al paleolític inferior, fa més de 120.000 anys.

En aquest jaciment es van trobar una dotzena d'utensilis de pedra, avui en dia conservats al Museu Etnogràfic de Ripoll. En destaquen les eines "chopper" que podien servir, entre altres funcions, per fabricar llances de fusta o esquarterar animals. Al jaciment de Sant Joan no es van trobar restes d'animals o humans. Tot i això, sabem que els humans d'aquella època eren caçadors-recol·lectors, organitzats en petits grups familiars que es movien en funció de les estacions i els recursos de cada zona. Probablement, on hi ha actualment el Pla de Roser hi va haver un campament estacional, situat prop del riu i dels boscos per a pescar-hi i caçar-hi. A tall d'anècdota, en aquella època eren comunes algunes espècies actuals (com senglars i isards), però també cavalls salvatges i, fins i tot, rinoceronts llanuts.

De l'edat antiga no hi ha testimoni directe en l'àmbit de l'actual Sant Joan, si bé sí que hi ha indicis de poblament a la comarca. Analitzant documents d'època clàssica, Bosch i Gimpera va ubicar la tribu ibera dels castel·lans a les actuals comarques del Ripollès i la Garrotxa. També s'han trobat alguns testimonis arqueològics posteriors, com la via romana de Sant Pau. En tot cas, hi havia poblament i explotació dels recursos naturals i, sens dubte, la gent que hi vivia va seguir caçant.

Arribem a l'edat mitjana, a partir d'aquest moment són nombrosos els documents que esmenten el monestir a partir del qual s'origina el nostre poble. Al diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (que comprèn dels anys 995 al 1273) hi trobem dues referències relacionades amb la caça. La primera és el testament d'Ermessenda, vescomtessa de Besalú, de l'any 1120. En aquest deixa una sèrie de propietats a, entre d'altres, el monestir de Sant Joan i on s'explicita que la donació de les terres inclou també el dret de caça. El segon document data del 1261 quan Dalmau de Minyana, abat del monestir de Sant Joan de les Abadesses, compra el castell de Llaés i les terres del voltant, incloent-hi uns pavellons de caça.

A falta de detalls sobre la caça a Sant Joan en aquella època, sí que podem descriure breument qui i com caçava a l'edat mitjana. Durant el primer repoblament, emprès per Guifré el Pelós i l'abadessa Emma els segles IX i X, tothom tenia llibertat per caçar i fer ús dels boscos. El paisatge també va anar canviant, ja que l'augment de població va anar acompanyat d'una reducció notable dels boscos i un augment dels conreus. Amb la consolidació del sistema feudal a partir del segle XI, els nobles van anar acumulant terres i van quedar-se amb el dret exclusiu de la caça major (animals grans com porcs senglar o cérvols). Aquesta era una activitat de prestigi i considerada útil com a entrenament militar. Sovint es feia en forma de batudes, amb caçadors armats amb llances i arcs, i diversos gossos de caça. Una altra modalitat molt popular entre els nobles va ser la caça amb falcons.

L'edat moderna al poble ve marcada per la secularització de la comunitat agustiniana del monestir, que passa a ser una col·legiata, i el creixent poder civil que culminarà al segle XVII amb la creació del consell jurat. Es conserven nombrosos documents d'aquest consell que governava al poble. En volem destacar un que fa referència directa a la caça. L'afer es va tractar el 26 de juliol de 1682, referent a les males pràctiques d'alguns vilatans a l'hora de caçar o pescar. Els membres del consell les consideren prou greus per a establir un període de veda i amenaçar amb pena d'excomunió a qui ho incomplís.

El 29 d'agost de 2023, set santjoanins varen crear la "Societat de Foment de Caça i Pesca de Sant Joan de les Abadesses"

Una revolució tecnològica clau d'aquest període va ser l'aparició i perfeccionament de les armes de foc portàtils. De fet, el Ripollès n'esdevé un prestigiós centre de producció, gràcies a l'acer de gran qualitat que s'hi feia i mètodes avançats per fer els canons i panys de les armes. Aquestes van equipar als exèrcits, però també a molts particulars. De fet, la tinença i ús de les armes era habitual, ja que va ser un període de gran conflictivitat. N'és un exemple clar el seu ús per part de bandolers, algun d'ell santjoaní tal com vam poder llegir al número anterior de la revista SJA.

La derrota en la guerra de Successió el 1714 porta al Decret de Nova Planta, que deroga la majoria de les lleis catalanes i estableix un règim de monarquia absoluta. A més, s'ordena la prohibició de tenir o produir armes de foc al Principat. A la pràctica, però hi haurà múltiples excepcions. Així al Ripollès es van seguir fabricant armes i, el 1735, s'autoritzava l'activitat d'artesans armers al nostre poble. També es faran diverses lleis relacionades amb la caça, que buscaven unificar criteris arreu del regne. N'és testimoni la reunió del consell municipal de Sant Joan del 7 d'abril de 1769, en la qual es debat la

Membres de la societat de caça, ensenyant una captura als anys 50 a la pl. Clavé, davant l'antiga taverna Can Pere Paileró. Entre d'altres hi apareixen Felipe Sánchez (que va arribar a ser president de l'entitat), Agustí Cambras, Pere Monells, Joan Jordà i Patllari Fajula. Foto: Eudald Esteve / Fons L'Abans

veda ordenada pel rei Carles III que prohibia caçar de l'1 de març al 31 juliol.

El segle XIX portarà moltes revolucions socials i tecnològiques. A Sant Joan hi arriba el tren, les fàbriques i també els estiuejants. Alguns d'aquests, aficionats a la caça, contractaven pagesos locals per ajudar-los a trobar i abatre les millors peces. L'època contemporània també va portar l'estat modern i molta legislació, incloent-hi sobre l'activitat cinegètica.

Va ser el 29 d'agost de 1923 quan es van reunir set santjoanins per crear la "Societat de Foment de Caça i Pesca de Sant Joan de les Abadesses". Van rebre l'autorització del govern civil de Girona el 13 de setembre i en van editar el reglament a la impremta Bonet de Ripoll. Un dels originals es conserva a la biblioteca de la família Blanxart, custodiada avui en dia a l'Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses. D'aquesta primera etapa hi ha poca informació, amb algunes cites que apareixen a la premsa local. Al número d'agost del 1931 del diari "Renaixement" surt per primer cop citada amb el nom "El Pirineo". La Guerra Civil frena en sec les activitats de l'entitat, que no es recuperaran del tot fins al 1950.

El 1951 es fa la primera tirada social al plat, en el marc de la festa major, una de les activitats més populars de l'entitat. Podem seguir-ne les edicions gràcies als programes de festa major i als records de qui hi va participar. El lloc va anar canviant amb els anys: primer al final de la Plana, després darrere del cementiri i, finalment, al barri de l'estació (darrere l'antiga fàbrica de la Cotolla). El format típic incloïa esmorzar, competició i entrega de premis. Se n'han dut a terme més de 60 edicions, tot i que els darrers anys s'ha deixat d'organitzar.

D'aquest darrer període encara queden molts caçadors en actiu i gent gran que en guarda bones memòries. Hem parlat amb diversos membres de la societat i preguntant-los sobre per què van començar a caçar i què destacarien de la seva experiència. Un relat compartit és el de començar en aquesta activitat a partir d'un familiar, la via més comuna per iniciar-se en aquest àmbit. També remarquen la dimensió social de la caça, una afició que es comparteix en grup. Lògicament, relaten la mateixa activitat de caçar, amb experiències com l'emoció d'encertar el tret, aconseguir una bona presa o trofeu, llargues esperes a les parades, etc.

A la colla actual hi ha amb molta experiència. Hem parlat amb en Miquel Bosch, soci 121 de l'entitat, que va començar a caçar el 1965. Ens relata com la situació llavors era molt diferent de l'actual. Per una banda, el paisatge era molt "pelat" amb pocs arbres i moltes feixes cultivades entorn del poble. El tipus de caça que es realitzava a Sant Joan era més divers, essent comuna tant la caça menor (de conills, llebres o perdius) com la major. Hi havia un gran nombre de caçadors, fins a uns 200 socis, però es caçava menys sovint o en grups més petits. A tall d'exemple les batudes de senglar se solien fer els diumenges i se sortia

a peu des del poble, comunicant-se amb corns de caça. Tothom caçava amb escopetes i, tot i que ara ens pot sorprendre, les armes i la munició es podien comprar a Ca la Irene. També destaca els grans canvis tècnics, com el pas a utilitzar rifles i mires, les emissores de ràdio o la generalització dels cotxes 4x4. Així mateix, s'han acabat incorporant les noves tecnologies, sigui per compartir fotografies per WhatsApp o per localitzar els gossos amb GPS.

També hem parlat el vicepresident de l'entitat, Josep Rivero, per parlar de la seva experiència com a caçador i els reptes de futur. Ell va començar a caçar de jove amb la família a Extremadura. Un cop va venir a viure aquí, anar a caçar el va ajudar a conèixer gent i integrar-se al poble. Sobre l'entitat comenta que actualment són uns cinquanta socis i el repte més gran és el relleu generacional, ja que la mitjana d'edat dels membres actuals és alta. Tot i això, alguns joves s'animen a participar-hi. N'és un exemple Narcís Folcrà, que va començar la temporada passada amb disset anys. Ens comenta que la motivació per començar van ser les caceres que li explicava el seu avi.

El tipus de caça que practiquen és majoritàriament caça major, fent un esforç important per reduir les poblacions de porcs senglars i cabirols que hi ha. Aquesta també és una demanda que reben dels pagesos i l'administració, motiu pel qual fan batudes fins i tot fora de temporada. L'abandonament dels cultius i l'augment dels boscos ha portat a poblacions molts grans d'aquests animals, que a vegades baixen fins a tocar dels pobles. Compatibilitzar la fauna salvatge amb les activitats humanes no és fàcil i des de l'entitat defensen que la caça ha estat i en serà una eina per gestionar-ho.

Un dels reptes per la pràctica de la caça és la percepció que en pugui tenir la gent i el canvi en les polítiques i

Carnet de soci de Miquel Bosch, de l'any 1967

legislació. Així en cinquanta anys s'ha passat de pagar recompenses a qui cacés un depredador o rapinyaire, a legislar per protegir aquestes espècies i protegir els ecosistemes. També ha augmentat molt la població i les activitats d'oci i esport que es fan a la natura. El vicepresident ens diu que fan un esforç important per informar de les batudes per assegurar la màxima seguretat: posant cartells, persones informant i, fins i tot, codis QR amb els detalls d'on i quan caçaran.

Per acabar, després del viatge de pedres prehistòriques a arxius centenaris, volem destacar la fita d'arribar cent anys i felicitar a tots els membres de la societat de caça el Pirineu. Tots ens diuen que voldrien que l'entitat seguís molts anys més i conviden a tothom qui vulgui a participar-hi. Bona cacera!

Foto dels membres actuals de la Societat de Caça El Pirineu, l'agost de 2023

Pintor de professió i poeta de vocació

El pintor Gerard Sala, un dels principals exponents de l'art contemporani català, ha cedit el seu llegat a la nostra vila

SALVADOR VERGÉS

Després dels dies calorosos d'aquest agost de 2023, era la primera tarda que podíem gaudir de l'estiu com si haguéssim sortit de la sauna. Feia poc que m'havia arribat la notícia que el reconegut pintor Gerard Sala i Rosselló havia deixat el llegat de la seva obra a l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses. Un gest que em va semblar important i que em va despertar el desig de conversar amb l'artista. Sovint ens hem queixat dels espolis que hem patit els santjoanins, per tant, quan les coses ens arriben per un camí invers, també em va semblar oportú fer-ne esment.

Aquella tarda havíem quedat al seu estudi, una casa del barri vell que, per desgavell urbanístic dels anys pretèrits o per motius que desconec, tanca el carrer dels Nobles Gironella i no aflueix directament al riu. Una vegada a dins, sí, vaig poder gaudir de les vistes privilegiades sobre el riu Arçamala amb una cortina d'arbres fullats que fins a l'hivern ens amaguen el Pont de la Plana, les Tres Creus i les vistes de Baga Avall. En Gerard s'inspira en aquest indret mirant la riera que, com diu en una de les seves poesies, «baixa de llevant a ponent, dibuixant ziga-zagues, des de la serra de puig d'Estela per fondre's amb el Ter, sota la mirada de la serra Cavallera».

A la façana del seu estudi una petita finestra ens avisa que no estem davant d'una casa qualsevol: tant els brancals com la llinda i l'ampit aixamfranats són pintats d'aquell blau ultramar, semblant al color de blauet amb què antigament se solia pintar el voltant de les finestres per foragitar els mosquits i les males astrugàncies. Un blau que, volgut o casual, sovint està present a les seves obres. La llum que entra pel vidre de la petita finestra es filtra a través d'una estelada que fa de visillo. Un símbol identitari ben allunyat de la professió del seu avi: capità de l'exèrcit d'infanteria.

Va néixer l'any 1942 a Tona, on el seu pare tenia un hotel de temporada, el Prudenci, que actualment és una residència i que encara conserva el mateix nom. Els pares, una mica deslligats de les convencions socials, fins i tot, amb una ideologia més pràctica que no pas teòrica, junt amb ell i les seves dues germanes bessones passaven els hiverns a Mallorca, d'on la seva mare era filla. A en Gerard des de petit li agradava dibuixar i pintar, però tampoc li feien massa cas perquè, com diu ell, a tots els petits els agrada i la majoria dels pares creuen que els seus fills en saben molt. Llavors, quan l'illa els va començar a aïllar per falta de centres educatius d'estudis superiors, pensant que els fills necessitaven un altre nivell, varen prendre la decisió d'anar-se'n a Barcelona. Allà, aprofitant que una escultora clienta de l'hotel era amiga d'en Lluís Maria Güell, director de l'Escola Massana, va començar a iniciar-se en el món de les arts ja de manera totalment acadèmica. Malgrat que la seva primera idea era ser dissenyador es va trobar que els professors li elogiaven més els treballs artístics que no pas els de disseny. Un fet que de seguida el va fer decantar més pel món de l'art que no pas per la seva idea inicial. Potser si el fil conductor de la seva vida hagués seguit un altre camí, avui seria arquitecte, ja que, com reconeix: «Sempre m'ha agradat aquesta pro-

Gerard Sala i Savador Vergés, a la terrassa del taller de l'artista a la Vila Vella

fessió». A l'Escola Massana hi va descobrir dos amors que l'han acompanyat fins avui: l'art i la seva estimada Rosa Maria Llopart. Mentre m'ho explicava, i sense la murrieria que sovint expressa amb les seves paraules, va dir: «Era la noia més intel·ligent i maca del curs».

Durant aquells tres anys que va estudiar a l'Escola Massana, va ser un admirador de Renoir, Degas i també d'altres pintors que a la classe d'història de l'art ni tan sols anomenaven perquè es varen quedar només amb els impressionistes. De Renoir no sabia exactament per què li agradava i, més endavant, malgrat que va deixar d'agradar-l'hi, va descobrir que era l'atmosfera que embolcallava el fons de les seves obres i, gràcies a la interpretació que va fer l'artista Paul Cézanne, va entendre que l'important no eren els objectes representats en una natura morta o un paisatge, sinó l'aire que circula entre ells. Llavors ell va descobrir que aquesta atmosfera, grisalla o boirina era la mateixa que hi havia en les obres de Renoir i que ell combregava plenament amb aquesta manera d'interpretar la pintura. Potser, sense ser-ne prou conscient, encara està latent en les seves obres actuals.

El dia que Rafael Santos i Torroella, crític d'art d'*El Noticiero Universal* i professor de l'escola Superior de Belles Arts, va seleccionar a quatre alumnes per exposar a la sala Gaspar de Barcelona, la més prestigiosa de la ciutat, i ell va ser un dels escollits, per primera vegada va creure que els seus quadres podrien tenir ressò exterior i que havia pujat un graó dins del món artístic.

Alguns admiradors dels quadres d'en Gerard creuen que els fons de les seves pintures són una de les parts dels elements més emblemàtiques de l'obra. Segons ell, els pintors renaixentistes utilitzaven el paisatge com un element secundari en les seves obres, mentre que en Gerard creu en l'atmosfera com a concepte d'espai junt amb els elements de primer terme, perquè generen la il·lusió del quadre.

Sempre ha estat un enamorat de Picasso i de Miró. Ell els defineix així: «Picasso representa el fi d'una època i la sublimació del classicisme, i Miró és l'inici de la pintura actual, una pintura sense marc, mentre que Picasso encara en algun moment és finestra». Dels pintors vius actuals que coneix li interessa molt Miquel Barceló i gens les escultures de Jaume Plensa, perquè li recorden les ceràmiques Lladró fetes a gran escala. Li agraden pocs pintors actuals, i és que la pintura ja no l'apassiona com abans, tot i que ell es defineix «com un pintor de professió i un poeta de vocació». No se sent prou poeta perquè creu que no domina prou el llenguatge ni tampoc prou escultor perquè no domina la tècnica de l'escultura; però la seva escultura sí que té el concepte del sentit poètic, un sentit poètic molt lligat a la natura. Confessa que l'art l'ha après més a través de la poesia i de la música que no pas de la pintura.

Després de tres anys a l'Escola Massana, junt amb uns altres companys, va deixar-la per entrar a l'Escola de Belles Arts de Barcelona on es va llicenciar. Llavors, ja

com a professor, va retornar a la Massana per impartir classes durant quinze anys. Una mica com el que ha estat la seva vida: buscar l'equilibri entre el mar i el riu, de Badalona a Sant Joan de les Abadesses i viceversa; perquè després d'aquells anys de professor a la Massana va retornar a la Facultat de Belles Arts. Allà les coses no varen ser tan fàcils; per continuar com a professor titular va haver de doctorar-se. Un doctorat gens convencional, perquè ell va decidir fer-lo sobre la seva obra, un fet totalment inusual, i per aquest motiu es va haver de buscar un tribunal que acceptés la seva proposta: Eduard Carbonell, director del Museu Nacional d'Art de Catalunya; Arnau Puig, del Dau al Set i, entre d'altres, Jordi Pericot, un expert en la teoria del disseny. Finalment, el seu doctorat va ser acceptat com el primer que un artista feia sobre la seva pròpia obra. Mentre parlava, amb un somriure dels que acostuma a fer quan no expressa tot el que explica, em va dir: «potser soc l'únic doctor en Belles Arts que no ha fet mai el batxillerat!»

Quan en Gerard es va enamorar de la Rosa Maria, la noia més intel·ligent i maca del curs, no va ser una flor de primavera, va ser un amor de per vida. Llavors, quan els enamorats encara festejaven, pujava a Sant Joan on ella passava els estius a casa de la seva família santjoanina. Sovint, per allargar més el cap de setmana i ben conscient de la seva trapelleria, li agradava sentir el xiulet de l'últim tren del vespre quan encara passejaven a prop de la Font del Covilar, un lloc prou lluny de l'estació per no arribar-hi a temps. Des de la primera vegada que l'amor el va portar a Sant Joan de les Abadesses, es va sentir captivat per aquesta vila i des de llavors sempre

«Sant Joan és el meu poble». Amb aquesta afirmació vaig entendre per què ha deixat el seu llegat a la nostra vila i no a un altre lloc.

que li ho pregunten, només té una resposta: «Sant Joan és el meu poble». Amb aquesta afirmació vaig entendre per què ha deixat el seu llegat a la nostra vila i no a un altre lloc. Malgrat que l'Ajuntament de Badalona li hagi comprat diverses obres per al Museu de la ciutat, fins i tot una de format gran, ell no comparteix les idees del batlle actual i creu que a diferència de Sant Joan, allà no tenien un projecte prou consistent per mantenir viu el seu llegat.

Des de la primera exposició que va fer per inaugurar l'última reforma del Palau de l'Abadia de Sant Joan, es va iniciar un projecte de continuïtat amb l'Ajuntament. I des de llavors ell ha format part de la comissió que gestiona les exposicions d'aquest centre. Actualment, no tots els artistes tenen el privilegi d'exposar-hi, perquè ha esdevingut un referent important dins de l'art contemporani actual. Com explica la regidora de cultura M. Rosa Fraxanet: «Gerard Sala sempre serà l'artista emblemàtic del Palau de l'Abadia».

Tot i que durant anys ha anat fent petites aportacions culturals per al poble, prendre la decisió sobre el futur

Vergés i Sala, parlant al taller de l'artista

del seu llegat no va sorgir d'un dia per l'altre. Per trobar l'entesa, que anés d'acord amb el seu tarannà, es va anar gestant de mica en mica, però la clau de volta per prendre l'acord final, segons explica en Gerard, va ser una tríada definitiva: «El suport de la Rosa Maria i de les meves dues filles la Blanca i l'Emma; l'estimació pel poble, perquè si el meu llegat es queda a Sant Joan, jo sé que continuarà essent meu i, finalment, la comoditat de tractar amb aquest Ajuntament, perquè em dona la seguretat que la meva obra continuarà viva i mai no quedarà soterrada en un magatzem». Ell confia que tot es complirà perquè, per altres experiències viscudes, sap que les seves prediccions s'acaben fent realitat.

Per acabar, m'agradaria fer-ho amb una de les seves reflexions poètiques: «Ara (que intento ser com un infant) confio que, algun dia, podré ser una altra vegada lliure».

L'obra de Gerard Sala és un diàleg entre llums i colors, resultat de la combinació entre disciplina i poesia

MARÇ 2023

Portes obertes a l'Abbatissa

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va organitzar una jornada de portes obertes a la casa-ermita de Sant Antoni, seu de l'hotel-restaurant Abbatissa. La Fundació MAP gestionarà aquest nou establiment, amb l'objectiu d'inserir sociolaboralment persones en situació de vulnerabilitat. En la data de publicació d'aquesta revista, el restaurant ja està actiu i aviat s'obriran les habitacions. El projecte ha comptat amb el suport de diverses institucions, incloent-hi una inversió superior als dos milions d'euros. Aquesta iniciativa forma part del compromís de l'Ajuntament per fomentar el turisme sostenible i revitalitzar un espai històric i social de la vila.

Jaume Soler i Serra i la Fundació Oncolliga guanyen un guardó Emma de Barcelona

La secció local d'ERC de Sant Joan de les Abadesses va reconèixer a Soler per la seva activa participació en el teixit associatiu local i destacant la seva contribució defensant el topònim Collabós del túnel inaugurat l'any 1994. Soler va fundar la Unió de Botiguers el 1982, va presidir l'Agrupació Sardanista, i va organitzar trobades dels companys de lleva a tot el Ripollès. La Fundació Oncolliga va ser premiada pel seu treball col·lectiu atenent persones amb càncer i els seus familiars durant el procés de la malaltia. L'acte d'entrega va comptar amb la directora de l'Àrea Bàsica de Salut Ripoll-Sant Joan de les Abadesses, Neus Coma, com a padrina de l'edició.

Xarxa para pilotes al pati de sorra de l'edifici Duran i Reynals

El Consistori Juvenil de Sant Joan de les Abadesses va demanar la instal·lació d'una xarxa para pilotes al camp de futbol de sorra de l'antiga escola Abadessa Emma. Aquesta actuació, amb un cost de 2.400 euros finançats pel pressupost del Consistori Juvenil, va tenir l'objectiu de prevenir que les pilotes dels infants que juguen en aquest espai caiguessin a la riera de l'Arçamala o als marges adjacents. De forma paral·lela, l'Ajuntament va millorar tres espais infantils a diferents punts de la vila, a més del manteniment regular que es fa d'aquests espais, amb un cost de 30.000 €

Les Diabladesses estrenen la seva bèstia de foc

Les Diabladesses, la colla de foc de Sant Joan de les Abadesses, va celebrar el seu 10è aniversari estrenant

una espectacular bèstia de foc. El drac, creat pels ferrers locals Toni i Quim Llamas, fa tres metres d'alçada i cinc d'allargada, amb capacitat per moure les ales i té 28 punts per elements de foc. La jornada de bateig es va celebrar el 22 d'abril a la plaça Major, va començar a la tarda amb entrepans i música, que va precedir una tabalada de la Batutaga i els Timbalers de Ripoll, i amb l'estrena de la bèstia, que també va comptar amb la participació de la colla infantil i el Gall de Ripoll. La jornada va acabar amb una festa a l'antic escorxador.

Un soci de l'entitat santjoanina de parapent participa en els Red Bull X-Alps

Jordi Vilalta, parapentista ripollès i soci del Club Vol Lliure Serra Cavallera de Sant Joan de les Abadesses i Ogassa, va participar en la Red Bull X-Alps, considerada la cursa més dura del món en Hike & Fly. La competició, iniciada el 8 de juny a Àustria, va desafiar els pilots a recórrer 1.223 quilòmetres en 12 dies, passant per França i Itàlia, abans de retornar a Àustria. Vilalta, bomber de professió i amb una experiència de vol des del 2009, va afrontar aquest repte com un dels pocs amateurs en un camp predominantment professional. A la prova el van acompanyar diversos socis de l'entitat per donar-li suport i ajudar-lo en la logística. El de Sant Joan és l'únic club dedicat exclusivament és de la modalitat Hike & Fly de Catalunya i molts dels millors atletes surten d'aquí.

El teixit de les àligues del monestir, a tant el metre

Northern Trader és el nom d'una botiga de Cuenca amb venda en línia que ven rèpliques d'articles històrics: des de braçalets celtes o vikings a fermalls, cinturons, creus i armadures de l'edat mitjana... En aquesta botiga tenen també teixits històrics, entre els quals una rèplica en brocat de seda d'un mantell que es troba al monestir de Sant Joan de les Abadesses, tot i que actualment no està disponible. L'empresa ven els seus productes per a fans d'aquest període històric, però també per a pel·lícules i sèries històriques.

ABRIL 2023

La cooperativa Hèstia es presenta en públic

El servei de cures i atenció domiciliària cooperatiu Hèstia es va presentar al Palau de l'Abadia. Des de finals de 2021 l'entitat opera com a cooperativa i poc després d'un any d'aquesta nova entitat jurídica, van voler compartir el projecte amb els veïns i veïnes. La cooperativa és un model que, segons Txell Descarrega, s'adapta millor a la naturalesa de la seva feina, posant les persones al centre de les cures. Txell Descarrega també va destacar la millora en la qualitat de les cures i el suport mutu entre les treballadores. L'acte de diumenge, més que una presentació, és un agraïment a les famílies que han confiat en el servei.

MAIG 2023

Comissió d'igualtat i gènere a l'IE Mestre Andreu

El professorat de l'IE Mestre Andreu i l'AFA van crear una comissió d'igualtat i gènere per reflexionar, treballar i millorar aquests aspectes en l'àmbit educatiu. A més de formacions per a l'equip docent, també s'han fet xerrades adreçades a les famílies com la que va fer la sexòloga Elena Crespi, especactles que amb els seus continguts ajuden a trencar estereotips i prevenir violències de gènere, i tallers adreçats a joves, com un de noves masculinitats per a nois i un taller d'autodefensa adreçat a noies.

Caminada de l'1 de maig, sense llangonisseta

En la 32a edició de la Caminada Popular de l'1 de maig, organitzada per la Unió Excursionista, es va prendre una mesura preventiva important a causa de la sequera i les altes temperatures que la va fer noticiable: no es va poder oferir l'esmorzar calent típic. Aquest any, la ruta de 17,21 quilòmetres i 556 metres de desnivell positiu va comptar amb dos avituallaments, incloent-hi coca i xocolata a Sant Antoni. Però en lloc de l'esmorzar calent habitual, els participants van gaudir d'embotits, evitant així fer foc. La caminada, que va començar a la Plaça Torres i Bages i va passar per la Colònia Llaudet i Can Jombi, va atraure una gran participació, sent una de les activitats més populars de l'entitat.

El SAT Teatre Centre adapta *La Ganyota*

El 6 de maig, el SAT Teatre Centre va estrenar "La Ganyota", una adaptació de l'obra "El nom" de Matthieu Delaporte i Alexandre de la Patelliere, ambientada a Sant Joan de les Abadesses. La representació, amb un repartiment format per Jose Alguacil, Dani Monells, Gisel·la Solà, Xevi Soler, Miquel Alvarado i Emma Guillamet, va oferir una història de secrets amagats durant un sopar quotidià. Xevi Soler va ser l'encarregat de l'adaptació del text, mentre que Víctor Barrera i Mireia Barrera van gestionar el so i la il·luminació, respectivament. Les fotos del cartell van ser obra d'Alba López. Després dels èxits anteriors de la companyia amb "L'Onada" i "R&V", aquesta nova producció es va representar un cop més el desembre de 2023.

Rita Torrent rep un reconeixement a Le Palais

Amb motiu del 30è aniversari de l'agermanament entre Sant Joan de les Abadesses i Le Palais Sur Vienne, una delegació de 26 persones varen fer una estada a la població francesa durant el mes de maig, en retorn del viatge que varen fer els francesos a la nostra vila uns mesos abans. En els actes que es van fer, la santjoanina Rita Torrent va rebre una medalla de Le Palais per la seva trajectòria tenint cura de l'agermanament, seguint les passes del seu pare, des de l'inici de l'enllaç.

Nova junta a l'Associació de Dones

L'Associació de Dones de Sant Joan va renovar la seva junta el 12 de maig, com cada quatre anys. En aquesta ocasió, la renovació també va suposar un relleu en la presidència de l'associació, que en els darrers anys havia encapçalat Teresa Massoni. A la nova junta, el càrrec l'assumeix Anna Ruano. L'acompanyen Dolors Mercader com a vicepresidenta, Montse Vilarrasa com a secretària, M. Àngels Sala com a tresorera, i M. Rosa Cortacans, Mercè Mas, Mary Vergés i Imma Mas com a vocals. A la fotografia, Ruano, Mercader i Sala, després d'una entrevista a La Veu de Sant Joan.

MES guanya les eleccions municipals amb majoria absoluta

En les darreres eleccions a Sant Joan de les Abadesses efectuades el 27 de maig, Ramon Roqué, cap de llista del Moviment d'Esquerres (MES), va aconseguir la seva cinquena majoria absoluta consecutiva, revalidant l'alcaldia. Amb un total de 948 vots i un 50,6% dels sufragis, MES va obtenir 6 regidors, superant Esquerra Republicana de Catalunya, liderada per Sergi Albrich, que va aconseguir 800 vots i 5 regidors. La llista Avançem per Sant Joan, associada a Junts, encapçalada per Íngrid Moreno, no va obtenir representació malgrat superar el 5% dels vots, quedant-se amb 108 vots.

JUNY 2023

Joan Pous pren el relleu de David Fajula al Grup Fotogràfic Abadesses

La setena edició del Ral·li Fotogràfic organitzat pel Grup Fotogràfic Abadesses va servir també per escenificar el canvi al capdavant de l'entitat. Després de crear l'entitat l'any 2027 al voltant del grup de persones que seguien els seus cursos al Centre Cívic, el fotògraf David Fajula va passar al relleu a Joan Pous, que també ha format part del grup des dels seus inicis. L'entitat agrupa aficionats a la fotografia de Sant Joan de les Abadesses i comarca, i organitza sortides, concursos, xerrades i tallers, i també participen en la vida associativa i cultural de la vila.

50 anys blaugranes

La Penya Blaugrana de Sant Joan de les Abadesses va celebrar el seu cinquantè aniversari amb un dinar de germanor que va reunir penyes d'Osona i Ripollès. Un total de 170 persones, incloent-hi quaranta penyistes així com socis i simpatitzants, es van aplegar per commemorar aquesta fita. Les celebracions van començar amb un esmorzar popular i una exposició fotogràfica sobre la història de l'entitat al Palau de l'Abadia, seguit d'una desfilada de penyes pels carrers del poble i una recepció a l'Ajuntament. El dinar es va celebrar al res-

taurant l'Abbatissa, amb la presència del vicepresident econòmic del Futbol Club Barcelona, Eduard Romeu, i el vicepresident de l'àrea social del club, Antonio Escudero. Fundada el 1972, la Penya Blaugrana de Sant Joan és la més antiga del Ripollès.

Relleu a la direcció de l'IE Mestre Andreu

Miquel Marcé ha estat director els cursos compresos entre l'any 2019 i el 2023, i abans havia fet deu anys de cap d'estudis. A finals de curs va passar el relleu a Lourdes Ramírez, que llavors era cap d'estudis de Secundària. El cap d'estudis de Primària i Infantil, Lluís Gómez, també va deixar l'escola després d'haver estat vuit anys en aquesta funció. Marcé va guanyar una plaça com a inspector al Departament d'Educació i és el nou regidor d'Educació i Biblioteca a l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, i Gómez continua la seva trajectòria a Ripoll, on té la seva plaça definitiva. Marta Sau és la nova cap d'estudis d'Infantil i Primària i Emma Guillamet, de Secundària. Neus Claret, secretària, i Núria Sala, coordinadora pedagògica, completen el nou equip directiu.

El santjoaní Ricard Soler a "La veu és lliure"

El santjoaní Ricard Soler, a més del seu projecte musical i de la seva vocació com a traductor i actor de doblatge, també és un activista per la llengua. És en aquesta faceta que ha contribuït significativament al projecte "La veu és lliure" de la Viquipèdia en català. Aquesta iniciativa té com a objectiu recopilar mostres de veu de persones destacables que tenen un article biogràfic en aquesta enciclopèdia. Aquests àudios serveixen per poder escoltar la veu real de la persona presentant-se, dient la seva data de naixement i professió. Amb 376 mostres de veu recollides, la Viquipèdia en català ocupa el segon lloc mundial en aquesta categoria.

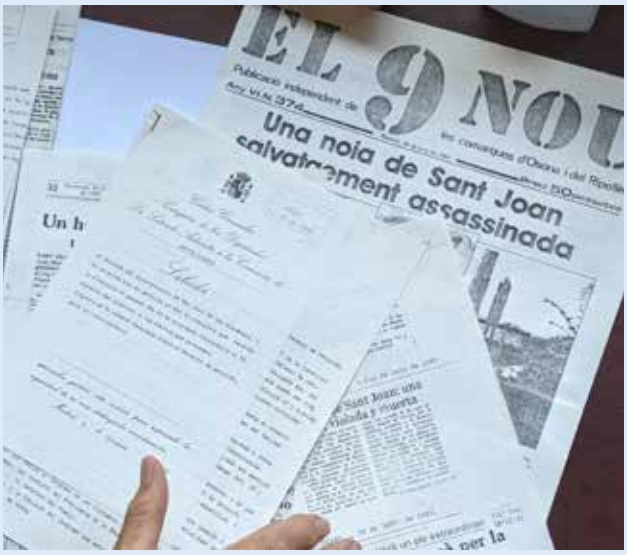

40 anys de l'assassinat d'Isabel Ordóñez

Fa 40 anys, Sant Joan de les Abadesses va viure un esdeveniment tràgic amb l'assassinat no resolt d'Isabel Ordóñez Pous, una jove de 20 anys i estudiant d'empresarials. La nit del 23 de juny de 1983, Isabel va tornar de Barcelona on havia baixat a estudiar. Sense tenir una combinació de transport que la portés directament a Sant Joan de les Abadesses, el tren la va deixar a Vic. El seu cos va ser trobat l'endemà a la zona de la Mambla d'Orís. L'enterrament d'Isabel va ser multitudinari, amb una participació entre 2.000 i 3.000 persones, i va seguir un ple extraordinari per part del consistori per vetllar per la investigació, que es va arxivar un any després sense identificar cap culpable. La seva història, encara sense resoldre, ha deixat una cicatriu col·lectiva i continua sent un recordatori potent de la necessitat de combatre la violència i protegir la comunitat.

Alumnes de l'IE Mestre Andreu troben una antiga escopeta

L'alumnat de 2n de Primària de l'IE Mestre Andreu de Sant Joan de les Abadesses van tancar el curs amb una sorpresa inesperada: la troballa d'un fragment d'una escopeta del segle XIX. Durant una excursió per explorar l'entorn, un grup d'infants va descobrir, en un forat d'un mur de la Font d'en Roca, la culata i el mecanisme d'una arma rovellada. Inicialment, van pensar que podria ser una arma de la Guerra Civil. No obstant això, Lluís Bassaganya, cofundador del Centre d'Estudis "La Retirada" de Camprodon, va identificar-la com una escopeta de doble canó Lefaucheux, un model de caça típic de mitjans del segle XIX.

JULIOL 2023

Nou premi Girona Excel·lent per a la Minera

La cervesa Minera va ser reconeguda en la 5a edició dels premis Girona Excel·lent. Aquesta distinció, atorgada a productes destacats de les comarques gironines, va premiar novament la Minera Gold Rush. A més, aquest any, la cervesa Minera celebra el seu desè aniversari amb el llançament d'una cervesa commemorativa d'estil *brune* belga amb 9,5 graus d'alcohol. En total, 116 productes de 70 empreses van ser premiats en aquesta edició de Girona Excel·lent, que va comptar amb un rècord de 447 productors participants. Altres productes del Ripollès també van ser reconeguts, com la formatgeria Muuu Bé de Ripoll amb El Pilós, i els Patés Costabona de Molló.

Sant Joan acull una trobada internacional de descens

El Rassemblement International de Canyon a Sant Joan de les Abadesses va congregar prop de 300 practicants del descens de barrancs. Organitzat per la Federació Catalana d'Espeleologia, l'esdeveniment internacional va durar vuit dies durant els quals va oferir tallers, conferències i descensos en barrancs destacats de la nostra comarca i comarques veïnes. Entre d'altres, també va promoure la participació femenina en barranquisme, amb un 25% d'inscripcions de dones. L'organització va destacar el suport institucional, els equipaments que ofereix el nostre municipi i la seva situació estratègica, com a punt intermedi d'alguns dels barrancs més interessants de Catalunya, motiu pel qual van decidir muntar el camp base a Sant Joan. L'any 2024 la trobada es farà a Mèxic.

La cursa Vol d'Àguiles consolida el seu èxit

La segona edició de la cursa d'obstacles Vol d'Àguiles a Sant Joan de les Abadesses va ser un èxit, amb 82 participants. Miro Bassaganya i Max Gallagher van guanyar les categories d'Àguiles Reials i d'Àguiles Comuns, respectivament. Bassaganya va completar el recorregut en 53 minuts i 52 segons, mentre que Gallagher va assolir la meta en 1 hora i 2 minuts. En dones, Maria Vilà va liderar amb un temps de 57 minuts i 49 segons. La presidenta de l'entitat organitzadora, Clàudia Romero, va destacar millores en els obstacles i l'ambient més popular de la cursa. L'esdeveniment va comptar amb el suport de 50 voluntaris, Protecció Civil i el Grup Fotogràfic Abadesses.

Premi per al treball de recerca d'una santjoanina

Desirée Rodríguez va guanyar una menció honorífica als premis Argó de la Universitat Autònoma de Barcelona en ciències socials i el primer premi de la facultat de Dret de la UB pel seu treball de recerca. L'estudi, centrat en les ciències penals i titulat "Aproximació a les ciències penals: la llei d'enjudiciament criminal, llei orgànica del tribunal del jurat i el Codi Penal com a base per a la repercussió judicial aplicable a una condemna per cas d'assassinat o homicidi", reflecteix la seva passió i profund interès pel dret des dels 13 anys. En el seu cas, va aplicar el seu coneixement per fer un judici fictici per a un assassinat de la Guerra Civil a Ripoll, com si hagués tingut lloc en l'actualitat. Gràcies al seu interès i persistència -va enviar prop de 200 correus-, fins i tot va assistir a dos judicis per homicidis.

Família nòmada transhumant és obligada a tornar a França

La família de l'Anne i en David, nòmades de Bretanya, després de quinze anys viatjant per diferents estats, es van veure forçats a tornar a França. Aturats a Sant Joan de les Abadesses, aquesta parella amb cinc fills i trenta animals, incloent-hi cavalls, un burro i cabres, van ser interromputs per la policia local i Mossos d'Esquadra per la falta de documentació dels animals.
Malgrat superar les proves veterinàries, encara necessitaven més documentació per poder continuar el seu viatge. En David era informàtic i l'Anne estudiava belles arts quan van optar per un estil de vida basat en la subsistència mínima, educant els seus fills i venent productes artesanals i formatges. Malgrat els desafiaments amb la documentació, mantenen un record positiu de la regió i la seva gent que es va acostar a conèixer-los.

Pau Menoyo, campió d'Espanya de descens en mountain bike

Pau Menoyo, el jove pilot santjoaní de 20 anys, es va coronar campió d'Espanya de descens de Mountain Bike Downhill en la categoria Elit a Panticosa, Osca. Aquest és el seu primer títol estatal en la categoria absoluta, després de destacar en les categories Júnior i Cadet. Menoyo va fer la millor baixada decisiva de la competició, amb un recorregut d'1,8 quilòmetres, superant a més de 150 pilots amb un temps de 2 minuts, 57 segons i 93 centèsimes.
Tot i aquest campionat, Menoyo aspirava a estar entre els primers 20 pilots del mundial, però no ho ha aconseguit, entre d'altres, perquè es va fracturar una clavícula a la quarta prova d'Andorra i es va perdre les últimes curses del campionat.

Estudi del nostre Equip d'Atenció Primària sobre Covid-19 i diabetis

Un estudi realitzat per infermeres de l'Equip d'Atenció Primària de Ripoll-Sant Joan de les Abadesses i publicat a Metas de Enfermería ha determinat que el confinament per COVID-19 no va afectar els nivells de glucosa en sang ni el risc cardiovascular dels pacients amb diabetis tipus 2 del Ripollès. La recerca, que va incloure 233 pacients de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Camprodon, va utilitzar dades recollides durant i després del confinament. La majoria dels participants no va percebre empitjorament en el control de la seva malaltia. Els resultats desafien la percepció que el confinament va tenir un impacte negatiu generalitzat en la salut dels pacients amb aquesta condició.

AGOST 2023

Els Amics de les Arts i Manu Guix canten al comte Arnau

La 28a edició del Festival del Comte Arnau de Sant Joan de les Abadesses, celebrada durant juliol i agost, va comptar amb la participació destacada d'Els Amics de les Arts i Manu Guix com a caps de cartell. En tots dos concerts, els artistes varen versionar la cançó del comte Arnau, afegint dues noves visions musicals al mite. A més d'aquests dos concerts, també va sorprendre Akpé Motion, un grup amb influències de jazz, rock i reggae, liderat per Pascal Bouterin; i Northern Cellos, un espectacle basat en una selecció de les millors bandes sonores de la història del cinema i de les sèries, en un format únic i innovador al nostre país: quatre violoncels i percussió. Va iniciar el festival la conferència "El comte Arnau català, el comte Mal mallorquí: un joc de miralls", de la Dra. en Filologia Catalana Caterina Valriu, i el va cloure les visites dramatitzades.

Finalitza la instal·lació de l'espai d'aixopluc a l'edifici Mestre Andreu

A l'agost es va instal·lar l'estructura del nou espai d'aixopluc de l'edifici Mestre Andreu, que va ser la proposta guanyadora dels pressupostos participatius 2022-2023. Té 100 m² i permet fer activitats a l'exterior en dies plujosos, però també en moments de màxima exposició solar. La carpa està composta d'uns pilars forrats amb escuma per la seguretat dels infants i té un sostre de lona PVC ignífug, del mateix color que l'edifici.

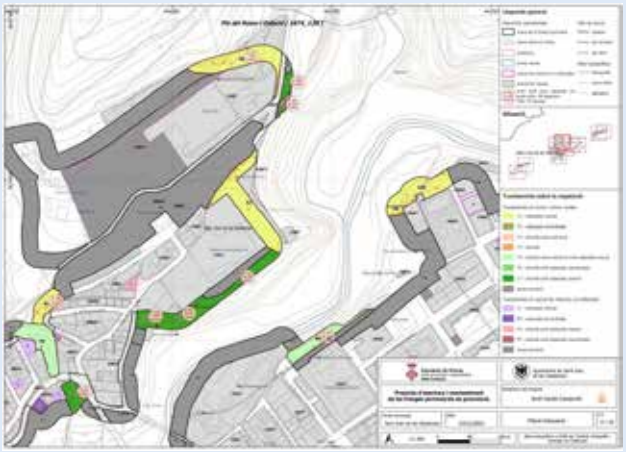

Franja perimetral de prevenció d'incendis

En resposta a l'emergència climàtica, l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va publicar un Projecte Executiu d'Obertura i Manteniment de les Franges Perimetrals de Prevenció d'Incendis, finançat per la Diputació de Girona. L'objectiu és prevenir incendis forestals mitjançant la creació de franges perimetrals de 25 metres d'amplada mínima, eliminant vegetació seca i gestionant zones verdes. Inclou la tallada i poda d'arbres, neteja de sotabosc i trituració de restes vegetals. S'aplica en terrenys públics i privats, amb un cost inicial de 67,301 euros i un manteniment anual o bianual de 13.459 euros.

SETEMBRE 2023

Una festa major amb més aire lliure i participació

La festa major d'enguany es va cloure amb una sensació de renovació a través de la consolidació de noves activitats com el vermut rural o el Fira Músics, i per haver trencat l'esquema habitual que duia totes les nits al pavelló, donant més protagonisme a la plaça Major i a l'aire lliure. Hi varen ajudar les temperatures agradables i que dilluns era festiu, fet que va ajudar que veïns d'altres poblacions s'hi acostessin diumenge. Pel que fa a noms propis, a més dels grups de música, M. Rosa Sunyer va rebre l'homenatge pòstum de la Sardana d'Honor, i Nita Vergés va rebre un reconeixement per la tasca d'emmidonar els enagos de les faldilles de les pabordesses, feina que deixarà de fer l'any vinent. La festa també serà recordada per l'estrena de les còpies menys pesants dels gegants.

Es jubila en Paco, que ha guiat 14 cònsols a Sant Joan

Francisco Gómez Franco, d'origen gallec, ha estat una figura clau en l'agermanament de Sant Joan de les Aba-

desses amb Mèxic durant els seus 43 anys com a xofer i assistent al Consolat de Mèxic a Barcelona. Convidat a Sant Joan per Salvador Moreno, catalitzador de la relació entre la vila i Mèxic, "Paco", com és conegut entre amics, ha esdevingut una constant en aquest vincle, recordant als cònsols i alcaldes la importància de mantenir aquesta unió. Paco, que porta Sant Joan al cor, promet continuar visitant la Festa del Grito, tot i que ja no sigui per feina, com a símbol del seu afecte i compromís amb l'agermanament.

OCTUBRE 2023

Entrenaments individualitzats amb Kontrol

En Carles Rico, "Cacho" ha deixat el menjador de l'escola després de 23 anys. Ho ha fet per engegar un projecte personal, Kontrol, on fa entrenaments individuals i per grups de jugadors i jugadores de futbol, des dels equips base, als primers equips de la comarca. Cacho és coordinador de l'etapa de formació a la FEC Vall del Ter i entrena un dels seus equips, i fa aquest pas per poder dedicar encara més hores i viure de la seva passió, el futbol. Ofereix roba d'entrenament que ell mateix guarda i renta perquè sempre estigui preparada i assegurança. També ha engegat una web on explica el seu projecte (kontrol.cat) on també ven dessuadores del projecte.

Modernització de la cuina de la Fundació Emma

La Fundació Emma, centre de dia i residència per a gent gran a Sant Joan de les Abadesses, ha completat una reforma integral de la seva cuina. L'objectiu d'aquesta renovació era millorar l'eficiència, la sostenibilitat i la seguretat de l'espai. La reforma inclou la renovació completa de l'equipament, revestiments, sostres, terra i finestres, a més de la incorporació de nous elements com una marmita i una paella basculant. Amb aquesta actualització, la cuina de la Fundació Emma s'ha convertit en un espai més eficient i respectuós amb el medi ambient, utilitzant energies renovables i reduint el malbaratament d'aliments. Diàriament, la fundació prepara entre 70 i 75 menús per a aproximadament 60 residents, 15 usuaris del centre de dia i 5 del menjador social. La reforma, amb un cost de 146.904 €, s'ha finançat amb fons propis.

S'instal·len comptadors a totes les fonts

L'Ajuntament va finalitzar l'octubre la instal·lació de comptadors d'aigua a totes les fonts públiques de la nostra vila. La mesura permetrà dur un major control de l'ús de l'aigua i detectar pèrdues d'una forma més ràpida i eficient, llegint el consum de cada comptador.

NOVEMBRE 2023

Escultura de Francesc Fajula amb destí a Mèxic

L'arquitecte i escultor santjoaní va obrir el seu taller durant un cap de setmana per mostrar la seva nova obra: una escultura de Crist i un baldaquí destinats a una nova església a Mèxic DF. La peça, ha estat creada amb la col·laboració de diferents oficis com la ceràmica, el vidre i el disseny. El baldaquí, d'estructura octogonal, inclou paraules en castellà, llatí i català que representen valors familiars com l'amor i la pau. A més, incorpora elements vegetals de ferro forjat i ceràmiques de colors que evoquen la cultura mexicana. A la part inferior, una sèrie de fruites simbolitzen el pas de les estacions en la família. Fajula preveu viatjar a Mèxic a finals de gener per muntar l'escultura, amb una inauguració programada per a mitjans de febrer. Serà instal·lada en una gran església de nova creació i de propietat privada.

Finalitza la restauració del llibre del Mostassaf

El llibre del mostassaf de l'Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses, que conté informació des de 1460 i fins a 1773, ha estat restaurat recentment. Aquest manuscrit, que regula activitats locals i és la documentació més antiga que es conserva a l'Arxiu Històric Municipal, ha estat sotmès a un procés de conservació i restauració per Magalí Anglada, amb un cost de 2.601,50 €, parcialment finançats per la Diputació de Girona. La restauració ha permès no només preservar el document sinó també descobrir manuscrits addicionals que algú va utilitzar en el seu moment per reforçar el llom i documentar les marques del paper o filigranes que identificaven el proveïdor del paper.

DESEMBRE 2023

Laura Carles és la nova alcaldessa del Consistori Juvenil

En la sessió de constitució feta el dilluns 11 de desembre a la tarda, l'alumnat amb representació al Consistori Juvenil varen escollir Laura Carles com a alcaldessa, amb una majoria absoluta de 9 vots. La resta d'alumnes que varen presentar candidatura varen ser Toni Carrillo, Mannar El Mrabet i Guiu Garcia. A més d'aquests alumnes, al consistori d'aquesta legislatura també hi haurà Adriana Adam, Blanca Bosoms, Neus Masdeu, Cèlia Roqué i Queralt Vila. Entre les propostes presentades pels candidats, hi havia idees com la creació d'un espai jove, la millora de la pista de l'edifici Duran i Reynals i l'impuls d'iniciatives per a l'accés a l'habitatge.

GENER 2024

S'inicien les obres de sis carrers de la Vila Vella

Aquest desembre han començat les obres de reurbanització de sis carrers de la Vila Vella, gràcies a una subvenció de 2,04 milions d'euros del programa DUS 5000, finançat amb fons Next Generation de la Unió Europea. Aquest projecte pretén millorar la mobilitat sostenible i l'accessibilitat universal en el nucli antic. Dintre de la subvenció que ha rebut l'Ajuntament també hi ha la millora dels paviments i serveis, així com la reordenació de places importants com el passeig Comte Guifré, la plaça Bisbe Torras i Bages, i la plaça Anselm Clavé, afavorint l'accessibilitat i la mobilitat dels vianants, que s'han d'iniciar els pròxims mesos.

Comença la millora del col·lector al carrer Taga

Han començat les actuacions de millora del clavegueram del carrer Taga al barri de l'Estació, que ha de solucionar els problemes de filtracions importants en alguns habitatges que queden per sota la rasant del carrer en períodes de pluges i que han provocat algunes afectacions a veïns i veïnes. Les obres tindran un cost aproximat de 30.000 € i entre d'altres inclouen la renovació del sanejament gràcies al canvi de col·lector.

L'Animalada

L'Eduard, l'Òscar i en Cèsar són les ànimes de l'Animalada, el bar-restaurant que agafa el relleu del local del Metro, a la plaça Clavé. Van obrir-lo el juny de 2023 com a un repte personal, per demostrar que amb companys es pot fer una bona feina. L'Eduard Bosch explica que fa temps va regentar un bar a la costa, quan era jove, i que l'ha ajudat l'experiència de treballar el tracte amb la gent amb l'empresa turística GR Experience. El que han vist que agrada i els funciona són els plats per compartir, així que hi trobareu propostes o tapes com amanides curioses, "nachos", patates, hummus, però tot amb salses i detalls pels quals segur que voldreu repetir. A més, també hi trobareu bones hamburgueses completes, "fingers" i altres ofertes per a tots els gustos.

Instagram: @animalada23

Ca la Nati

L'Ihssan, després de més de quinze anys d'experiència treballant en el món de la restauració, va creure que era el moment d'engegar el foc d'un projecte propi. Amb la seva filla Amal van començar a mirar locals juntes i varen escollir Ca la Nati, del qual no n'han canviat el nom, en honor a la tradició i la trajectòria passades. Ofereixen menú al migdia i tapes a la nit, i volen que els clients estigui a gust, amb productes de qualitat i proximitat. Habitualment són elles dues, i es reforcen el cap de setmana. Hi podreu tastar les seves propostes diumenge i dilluns, d'11 a 17; dimarts, d'11 a 16 h; i dijous, divendres i dissabte, d'11 a 23.30 h.

T. 686 22 20 52 / 972 57 95 09 **Instagram:** @acalanati_

El Rebost de Can Barramba

Aquesta empresa familiar fundada des de l'agost de 1995, situada al municipi de Sant Pau de Segúries s'han dedicat sempre a l'elaboració d'embotits artesans, mantenint i seguint els costums de la matança del porc, i sense cap mena d'additius ni conservants. Fa quatre anys varen agafar el relleu de Can Dial, i des del novembre de 2023 han canviat de local fins a la plaça Clavé, també prenent la tradició d'una altra carnisseria. El nou espai, molt més gran, els permet treballar de forma més còmoda i oferir una varietat molt més gran de productes.

T. 629 13 90 46 **Instagram:** @embotitselrebost

T. 650 58 13 36 **Instagram:** @fisioactiva.mm

FisioActiva

La Pilar Bergadà va deixar el seu centre de fisioteràpia Tot Fisio després de molts anys donant suport als veïns de la nostra vila. Amb tot, la Mireia Formatgé i en Marc Rabaseda han recollit el relleu del local per ampliar l'oferta del Centre Mir Trainer, que ara oferirà fisioteràpia, rehabilitació, sessions per persones d'edat avançada... A més, també introduiran classes amb grups reduïts de Pilates, correcció postural, estiraments, treball de sòl pelvià... Per fer-ho possible han contractat una professional de la fisioteràpia que farà aquesta teràpia i les activitats dirigides. Al centre són més de dos-cents clients, sobretot de Sant Joan, Camprodon i Ripoll, i donen feina a cinc persones i es fan més de cent classes a la setmana.

SPAR

Des de l'octubre passat, el grup Valvi supermercats s'ha fet càrrec de l'antiga botiga de queviures del carrer Comella número 1, l'antiga Casa Irene, que es continua mantenint com a carnisseria dintre del mateix local. El supermercat s'ha reformat, ha crescut fins als 335 m², i hi trobareu cares conegudes i de noves, perquè el personal s'ha ampliat. A més dels estants amb productes d'alimentació, també hi ha fruiteria, forn, congelats i vins, a més de la carnisseria i xarcuteria Irene. També destaca l'aposta per productes de fabricants i productors del Ripollès.

L'horari comercial és de dilluns a dissabte, de 8.45 a 20.45 h, i diumenges, de 8.45 a 14 h.

El silenci del suïcidi

La lluita per visibilitzar un problema de salut pública

TEXT: JOAN GARCIA / FOTO: JOAN POUS

En un poble de la mida de Sant Joan de les Abadesses, les morts per suïcidi tenen una intensitat particular i un impacte col·lectiu. D'una banda, la proximitat fa que tinguis a prop una xarxa de suport, on veïns et poden oferir comprensió i empatia. Però, per altra banda, aquesta convivència tan estreta pot crear un estigma i un silenci més profunds. Aquest contrast evidencia la importància d'abordar aquest tipus de pèrdues amb sensibilitat i obertura, amb un diàleg que ajudi a desestigmatitzar el suïcidi i promoure la salut mental.

"M'alegra que la gent recordi el meu germà i m'ho digui"

A l'estat hi ha més morts per suïcidi que per accidents de trànsit, però les polítiques de prevenció del suïcidi segueixen sent insuficients.

La santjoanina Anna Lara, terapeuta de l'Associació Després del Suïcidi - Supervivents (DSAS), coneix de primera mà la profunditat del dolor que deixa una mort per suïcidi. Fa prop d'onze anys, va perdre el seu germà Jordi d'aquesta forma, quan ell en tenia 33.

Durant mesos, l'Anna es va protegir en el silenci i intentant mantenir a ratlla el dolor per ella mateixa: "Si no en parlava, no em feia tant mal". Llavors va descobrir l'associació de la qual ara en forma part, i es va adonar que compartir obertament el seu dol amb altres que havien experimentat pèrdues similars la podia ajudar. L'Anna fa èmfasi en la dificultat d'entendre veritablement el que sent un supervivent si no s'ha estat en la seva situació. Allà, podia parlar-ne sense por de no ser compresa o de rebre excessiva compassió.

Al mateix temps, però, la necessitat que tenen molts d'aquests supervivents de recórrer a entitats com DSAS i organitzar-se evidencia una mancança significativa en el nostre sistema i en la nostra manera d'abordar aquesta problemàtica com a societat.

Les xifres oficials no fan més que corroborar aquesta idea. L'any 2022, segons dades provisionals, 4.097 persones varen morir per suïcidi a Espanya, una xifra rècord. Es tracta de la primera causa de mort no natural a l'estat espanyol, per sobre de les morts per accident de trànsit. Les últimes xifres completes i detallades de què disposem, de l'any 2021, també assenyalen que el suïcidi va ser la principal causa absoluta de mort entre la població de 15 a 29 anys, una mica per sobre de les que es varen produir a les carreteres o per càncer.

Amb tot, malgrat la magnitud del seu impacte, no hi ha debat social i les polítiques de prevenció són insuficients. "Nosaltres fa molts anys que estem lluitant amb els organismes oficials perquè es faci una prevenció", assenyala la terapeuta de DSAS. En aquest sentit, Lara assegura que hi ha un pla de prevenció escrit a l'estat espanyol, però que no s'ha posat en marxa, "potser perquè calen més recursos en salut pública i en educació, entre molts altres".

Anna Lara fa èmfasi en la importància d'abordar el suïcidi com a tema de debat públic, però primer cal eliminar un tabú que fins i tot té arrels religioses. La santjoanina recorda que fins fa prop de 40 anys no varen poder començar a enterrar persones mortes per suïcidi en un cementiri catòlic. "Tot i que ja se'n parla més obertament, encara costa molt. D'una manera sensible i amb molta cura, però se n'ha de parlar i se n'ha de parlar moltíssim", diu.

En un àmbit més personal, la seva experiència amb la pèrdua del seu germà també reflecteix la importància de la comunicació. A l'Anna li agrada que parlin del seu germà, tot i la tristesa inherent a perdre un familiar: "M'alegra que la gent el recordi i m'ho digui", comenta. També descriu que moltes vegades la gent s'absté de fer-ho, pensant que potser no és el que desitja. "Si en aquell moment no em ve de gust, ja ho diré", afegeix.

El suïcidi és la primera causa de mort no natural a l'estat

Per fer un debat profund, cal desfer-nos dels mites que l'envolten: "Les persones que consideren el suïcidi no són ni valentes ni covardes. Estan en una situació de desesperació. No és que desitgin morir, més aviat no veuen una forma de viure sense patir", subratlla l'Anna Lara.

La prevenció és fonamental per evitar més morts. Tenim senyals d'alerta a les quals prestar atenció, com canvis notables en l'aspecte físic o en el caràcter d'una persona, la decisió de donar o desfer-se de pertinences valuoses, o verbalitzacions directes com 'no sé què faig aquí'. Els professionals insisteixen en la importància de no menystenir o trivialitzar aquests indicadors. Si algú es mostra vulnerable, cal escoltar-lo amb atenció, discernir si està passant per una situació puntual o si requereix una intervenció més profunda i suport.

Tardors

EUSEBI PUIGDEMUNT I PUIG

Els dies en què es va redactar el present escrit eren precisament els dies darrers de novembre, que és quan la tardor assoleix el seu cimall, el seu màxim esplet de bellesa; lluny els dies vernals i estivals on les gammes de verd són les predominants arreu de les forests dels nostres encontorns: canvi, doncs, d'estació que, amb els seus colors marronosos, entre el vermell i l'ocre, transforma les arbredes en tota una bella paleta cromàtica dotant les boscúries, especialment les fagedes, d'un encant innegable. De fet, algun poeta ha comparat, a parer meu ben encertadament, els boscos tardorals a la d'una obra arquitectònica en la qual l'arquitecte no és altre que la mateixa natura.

I tot plegat, sota la blavor serena i esclatant d'un cel sense màcula, però també avar d'aigua, sense pluges abundoses que reguin de vida rius, deus, arbres i herbassars... jorns de canvi climàtic, que diuen els entesos, efecte pervers de l'anomenada era de l'Antropocè, nou període històric on les accions de la humanitat són les responsables directes dels canvis climàtics i ambientals que estem vivint i, en certa manera, patint. No cal pas ser un expert en el tema per adonar-se de com de descompassat va el ritme de les estacions, de com es van desdibuixant els solsticis i els equinoccis de l'any!

La tardor, en els darrers temps, se sol relacionar amb un altre terme que seria, i de fet ho és, més escaient per a l'estiu, i aquest no és altre que el de «calenta»; la pregunta és el perquè de l'esmentada associació de tardor amb «calor», dit així entre cometes, donat el cas que l'autumne és l'estació que ens porta als primers freds com a avantsala de l'hivern... i la resposta és per les situacions conflictives que s'hi solen donar, bé en el camp social i econòmic passant pel polític i, malauradament, el bèl·lic.

La present tardor serà recordada, ai las!, per un seguit d'esdeveniments gens agradables, com ara l'evidència del canvi climàtic, citat unes línies precedents, amb tots els riscos que comporta de degradació, qui sap si irreversible, del nostre hàbitat i de pèrdua de biodiversitat, ja de per si prou amenaçada; també per la cridòria i violència desmesurada que s'està vivint als carrers de determinades ciutats espanyoles i que posen en un seriós perill la convivència, la democràcia, al cap i a la fi, amb irresponsables crits en favor d'una reacció colpista que ens portaria de nou a un estat de signe autocràtic, amb una brutal retallada de llibertats i de drets, com el que vam tenir fins fa unes poques dècades i del qual no és pas necessari que us recordi el nom; és d'esperar que els freds de l'hivern també refredin, en la mesura del possible, aquesta insana exaltació filoautoritària de deriva a bastament perillosa.

I l'altre punt calent que ens està colpint és el del conflicte encès entre Israel (no confondre'l, si us plau, amb el poble jueu!) i Palestina. No nego, ans al contrari, el dret de defensar-se dels israelites del brutal atac del passat set d'octubre perpetrat per Hamàs, però, a parer meu, és que la resposta està sent del tot desproporcionada i que ha derivat en venjança, venjança que du al poderós exèrcit israelita a actuar amb total impunitat i desvergonyiment, alhora que menysprea la legislació internacional al respecte, les resolucions de la mateixa ONU en favor de la pau o d'una treva humanitària o els esforços diplomàtics per reconduir la contesa.

Davant d'aquest panorama que goso qualificar de desolador, permeteu-me posar punt final a aquest escrit amb les paraules de la poetessa japonesa Ema Saikô (1787-1861) que diuen així:

«Una única i trista llum titil·la despertant-me dels meus somnis. Tot allò que m'arriba a les orelles pertorba el meu esperit.»

Descobert! Ja tenim el cim més alt de Sant Joan de les Abadesses

JOSEP GARRIGA

Durant el 2022, vaig redactar el monogràfic de la Festa Major d'aquell any. *Va de colors* és un text poètic sobre els colors de la vila i el nostre entorn. Durant la presentació, vaig fer menció a una frase que deia: "el silenci aclaparador i més alt del terme de Castilla …" i explicava que era el punt més alt de Sant Joan de les Abadesses.

Amb aquesta informació, en Guifré –a la gent important, no cal dir-li pel cognom per què tothom, simplement amb el nom, ja els identifica- bon amic, santjoaní il·lustre i, juntament amb el seu germà Marcel, doctorats "cum laude" en desmitificadors de mites santjoanins, se m'acosta i em diu que no: "Castilla/Castelltallat NO és el punt més alt de Sant Joan …".

Hores més tard, puntual com és ell sempre, ja tinc un missatge justificant el seu raonament. Puig de Castelltallat, a la baga de Castilla, té 1.280 metres, però, dins del terme de Perella, les corbes de nivell marquen un punt de … 1.320 metres!! No té nom, però tots els mapes i fonts consultades ratifiquen aquesta altura. Prop del meridià verd, és un lloc sorprenent per què, prop d'allí, hi conflueixen tres termes municipals: Sant Joan, Ogassa i Camprodon.

Tocats una mica del bolet com som, el que calia era contrastar-ho sobre el terreny. El 30 d'octubre de 2022 surt la primera expedició oficial cap … al no-res. Angelina Cabré, Josep Garriga, Medir Jordà, Agnès Miquel, Guifré Miquel, Ponç Miquel, Margarita Santos, Núria Soldevila i en Salvador Vergés. Cauen a última hora en Joan Ferrer, Ferran Miquel i en Marcel Miquel. L'aventura dels arrauxats muntanyencs es fa sense xerpes, oxigen ni muntant un camp base d'altura. Però, sí carregats d'il·lusió i altímetres per ratificar la descoberta. I així és: amb alguns metres de possible error, els aparells ens marquen aquesta nota fita santjoanina.

I, ara, falta el més important: posar-hi el nom. Més que pic, ho hauríem de deixar en puig. I el nom proposat seria Puig Beví, nom conegut i usat per la gent de l'entorn, agafant la nomenclatura de la casa propera, ja desapareguda.

Si voleu, podeu pujar-hi pel salt del Boix o pel Pla d'en Plata (ambdues opcions les trobareu al Wikiloc, "pujades" per en Guifré).

Serveixi aquest escrit per fer-ho saber i per si algú vol proposar algun nom escaient al lloc més alt del terme, escriviu a garrigapep@gmail.com. Passat un termini raonable per rebre propostes (ja ho vam publicar al fulletó anual de la Unió Excursionista de Sant Joan), iniciarem els tràmits oficials perquè hi aparegui el nom que es decideixi.

Una de les característiques dels primers anys de La Veu va ser la de sortir al carrer. A la foto, un estudi mòbil per seguir els 3 Dies Trial de Santigosa

La quadragenària emissora santjoanina

La Veu, coetània de Catalunya Ràdio, s'ha mantingut com l'única ràdio municipal regular a la comarca

JORDI REMOLINS

A l'esquerra, diploma entregat als socis fundadors de la ràdio. L'emissora també promovia o col·laborava en concerts de música en directe, com es veu en el cartell promocional de la dreta, de l'actuació de Los inhumanos, l'any 1989.

Va haver-hi una època on me n'anava a dormir i connectava la ràdio. Un petit aparell d'una marca desapareguda de color taronja que m'havien regalat per la comunió servia per sintonitzar en AM dues emissores que em tenien el pavelló auditiu robat. Una era Ràdio Andorra, des d'una mena de comarca catalana que demostra dècada rere dècada que la independència no només és possible, sinó que a més és molt millor que no pas ser espanyol o francès. L'altra, Ràdio Luxemburg, gràcies a la qual vaig sentir cançons perfectes que mai podré saber de quins autors ni quins títols tenien, perquè el meu francès i la qualitat sonora de l'ona mitjana sempre han estat més o menys a la mateixa altura.

En aquella època adolescent tirant a *teenager*, tenia dos somnis que ni que sigui maldestrament he acabat realitzant. Un era dedicar-me al periodisme, tal com feien Tintin, Peter Parker o Clark Kent, icones del còmic. L'altre, fer un programa de ràdio on poder compartir amb els oients la meva passió per música molt menys nociva que la que els programes de l'època emetien, i que avui ens semblarien un regal per les orelles. Gairebé quatre dècades més tard, aconsegueixo que un centenar de persones aproximadament, estiguin al cas del *Vampiresados*, que setmanalment La Veu té la clemència de deixar-me emetre i penjar a unes xarxes telemàtiques que encara no han aconseguit derrotar als mitjans tradicionals.

La cohesió social que sovint s'atribueix al municipi de Sant Joan de les Abadesses té un dels seus pals de paller en l'emissora, La Veu, que el setembre passat va complir quatre dècades de trajectòria. Va començar d'una forma clandestina com a projecte de la campanya municipal de "Junts per l'Eficàcia" l'any 1986. Emetia des de Sant Antoni amb el nom inicial de *L'oreig entre els pins* que, amb aquest nom tret d'una sardana de Ramon Serrat dedicada a aquesta muntanya, ja donava una pista del seu centre emissor.

Mesos després de les eleccions, l'Ajuntament va constituir i oficialitzar l'emissora pública. Coincidint amb la festa major de 1983, els col·laboradors de l'incipient mitjà de comunicació van preparar diverses emissions matinals inicials. La irrupció a les ones va produir-se en un moment de transformació del panorama audiovisual del país, coincidint amb la posada en marxa de TV3 i Catalunya Ràdio com a grans referents públics de la comunicació en llengua catalana.

Aquesta efervescència va afavorir que un gran nombre de santjoanins, sobretot joves, s'involucressin en un mitjà que a la comarca només tenia el precedent de Ràdio Ripoll, una emissora que al cap dels anys va acabar esdevenint privada, perdent l'essència que s'espera d'un mitjà local.

La Veu de Sant Joan primerenca va donar cobertura a l'actualitat política, tant pel que fa a la informació de les nevades copioses com la de 1986, del sector econòmic amb la crisi del tèxtil, entrevistes a alcaldes i polítics

Va afavorir que un gran nombre de santjoanins, sobretot joves, s'involucressin en un mitjà que a la comarca només tenia el precedent de Ràdio Ripoll

A l'esquerra, l'estudi mòbil a l'arribada del Trial, l'any 1986. A la dreta, Marc Tenés i Eudald Orri als minúsculs estudis situats als baixos de l'Ajuntament, espai compartit amb la Policia Local.

locals, o de les diferents eleccions que se celebraven. També els esports com el Trial de Santigosa, els partits de futbol de l'Abadessenc, o el pas pel municipi del Campionat Internacional de Fons del Ripollès, van tenir cobertura d'un mitjà que va acabar tenint representació amb equips de bàsquet i futbol sala. Encara a la dècada dels anys vuitanta del segle passat, un grup de col·laboradors de La Veu van incentivar un documental audiovisual sobre el patrimoni arquitectònic de la vila, una pel·lícula que es va inscriure en la primera experiència de televisió comarcal al Ripollès, dins de la promoció de les Jornades de la Comarca, Expansió i Economia.

La primera ubicació de l'emissora va ser als baixos de l'Ajuntament, tot i que actualment es troba a l'edifici municipal de la plaça de l'Escultor Pujol, on també hi ha les dependències del Jutjat de Pau i Protecció Civil. Tampoc el nom va ser l'original. En un primer moment s'anomenava Emissora Municipal de Sant Joan de les Abadesses, però al cap d'un parell d'anys va celebrar-se un concurs per determinar-ne un de més atractiu. La Veu de Sant Joan va ser-ne el guanyador, tot i que popularment es coneix simplement amb la denominació de La Veu.

Després de l'etapa d'arrencada amb Ferran Miquel com a director, el destí de l'emissora ha passat per diverses mans, com les de Jordi Reixach, Ferran Bolaños, Joel Tallant, Nofre Pasqual i Francesc Triola, entre d'altres. Aquest últim va deixar el seu càrrec per dirigir COM Ràdio, que posteriorment va acabar derivant en La Xarxa, el conglomerat d'emissores sobretot públiques de les quals La Veu en segueix formant part. Des de fa dotze anys la direcció recau en Joan Garcia.

Quan tenia només catorze anys, en Joan Garcia ja hi feia un programa els dissabtes juntament amb en Dani Llamas, actualment a l'staff tècnic del Polònia, el programa de sàtira humorística de la televisió publica catalana. "Hi passàvem la tarda, explicant notícies i posant música, creant en definitiva un magazín" en un format que Garcia ha intentat mantenir en el decurs dels anys.

Aquest és l'esperit de l'espai transversal que amb altres emissores, entre les quals El 9 FM, està emetent diàriament La Veu als matins, amb el nom de Territori 17. Fa vint anys, Garcia va formar part de la comissió de desenvolupament de l'emissora, però va acabar deixant-la perquè creia que no estaven aprofitant el seu potencial. Anys més tard va tornar-s'hi a involucrar, aquest cop com a director. Aquesta tasca la compagina amb la de responsable de comunicació de l'Ajuntament, una feina que cada vegada adquireix més volum.

En tots aquests anys Garcia explica que ara molta feina és automatitzada i el factor humà ja no requereix tanta presència, i que també estem en un moment "on la ràdio ha perdut paper pel que fa a la immediatesa davant el

El malaguanyat Xavier Costal, un dels puntals dels inicis de la ràdio i gràcies al qual es va poder donar el salt de qualitat emetent diàriament.

WhatsApp i les xarxes, i com a espai d'expressió, perquè hi ha molts altres mitjans des d'on fer-ho".

Amb tot, la seva major satisfacció és tenir una ràdio que més enllà de la facilitat de la música en format *random* "faci una programació diferent, que encara que pugui perjudicar-nos pel que fa a nombre d'oients, aposti per un contingut molt local que tracta els temes en profunditat i amb qualitat". El dèficit és trobar jovent que s'hi involucri com al principi, tot i que aquest és un aspecte "que va a temporades". La voluntat de l'actual consistori sigui traslladar les instal·lacions de La Veu a l'edifici de la Biblioteca.

Per un ripollès com jo que enyora tenir una emissora municipal on agafar-se per continuar tenint esperança en la nostra societat, saber que els santjoanins -a més de desdoblament de personalitat, últimament també en tinc d'ubicació- encara disposem d'una eina tan bàsica per la comunicació com La Veu, i les millores que no dubto que encara s'hi introduiran en un futur pròxim per posar-la a l'abast de com més gent del poble millor, em reconforta d'allò més.

Mentrestant m'esforçaré a somiar que a banda de ser pseudoperiodista i tenir un programa de ràdio residual, a més em llegeixin i escoltin milers de milions de persones. I alhora retrobar tant com sigui possible l'esperit original d'aquesta emissora. Per somiar, que no quedi.

Dins de la "peixera", Ferran Bolaños i Joan Roqué, durant una emissió.

Replicar per continuar

Moltes vegades veiem com als pobles, sobretot a aquells més petits, costa trobar relleu per portar les figures locals; i encara costa més si aquestes figures són molt pesades.

CLARA ANGLADA

A Sant Joan de les Abadesses, el 1980 va comptar amb l'escultor local Francesc Fajula per fer una nova parella de gegants, ja que els que hi havia hagut antigament a la vila van ser cremats en l'entrada de l'exèrcit marroquí, que ajudava les tropes franquistes, durant la Guerra Civil. Aquests nous gegants van ser invenció del mateix Fajula que, després d'una llarga estada a Itàlia, va voler fer una parella de barons de la toscana italiana.

Així va ser com Sant Joan va rebre en Gentil i la Isaura, una gegant parella de més de quatre metres construïda gràcies a la junta del Centre d'Iniciatives Turístiques i de l'escultor Francesc Fajula, que tindrien un gran paper a les festes locals.

Al llarg dels anys, aquesta parella també va anar voltant arreu del territori, arribant a visitar París pocs anys després de la seva estrena, participant en grans esdeveniments fins a arribar a l'actualitat. Diverses colles de geganters i geganteres els hi han donat ànima i els han fet ballar, passant-se el relleu els uns als altres i contribuint així al patrimoni festiu local. Fa prop de tres anys, però, l'última colla que els havia dut no va trobar successors i en Gentil i la Isaura varen deixar de fer sortides.

D'aquí va sorgir la iniciativa de mirar de reactivar l'activitat gegantera després de la pandèmia. Parlant amb pobles i ciutats veïnes per veure com tirar endavant, va sorgir la idea de fer una rèplica de les figures, per alleugerir-ne el pes, ja que ja feia uns quants anys que l'antiga colla ho havia sol·licitat, i l'Ajuntament es va posar mans a l'obra. Així van demanar consell a la colla de Ripoll, qui pocs anys abans havia estrenat una rèplica de les seves figures per preservar les originals.

Des d'aquell moment es van activar les màquines per començar el procés de replicar les figures santjoanines i aprofitar l'ocasió per sotmetre-les a una restauració a fons.

Reunions de l'Ajuntament amb diversa gent involucrada en els gegants, des d'exgeganters fins al mateix constructor de la parella original, Francesc Fajula van fer el seu fruit i es va encomanar la tasca al Taller Aglà de Cassà de la Selva.

A principis d'aquest 2023 van començar les visites al Taller, parlant sobre com afrontar aquestes rèpliques. El que es tenia clar, i una de les condicions que va posar Fajula, és que si no es trobaven els vestits originals dels gegants, se'n faria una rèplica tan fidedigna com fos possible per la parella original, perquè així aquesta lluïs com el primer dia. I així va ser, a Sant Joan es van començar a rebuscar magatzems municipals, golfes, establiments locals, preguntant als que van realitzar l'antic canvi de vestuari, per veure si en algun racó de Sant Joan es guardava alguna caixa amb aquells primers vestits. Però no hi va haver sort, i des d'aquell moment i gràcies a moltes de les fotografies proporcionades i fins i tot mostraris que s'havien guardat d'aquells primers vestits, es van començar a buscar teixits els més semblants possibles per fer-ne una recreació.

A principis de febrer, es van anar a buscar els gegants de Sant Joan i en aquella recollida, Francesc Fajula va cedir els motlles originals dels bustos dels gegants que encara conservava des de l'any 80 per poder treure les noves còpies dels mateixos motlles d'on havien sortit les figures originals.

Ben carregats van arribar a Cassà de la Selva i va començar la feina. Una anàlisi de la parella original va mostrar que les figures estaven bastant malmeses per dins: moltes reparacions, molt material afegit i unes quantes esquerdes estructurals. Es podia veure que aquesta parella havia caigut en diverses ocasions, per això es va optar per consolidar les figures abans de qualsevol intervenció, reforçant el cartró en les parts més malmeses en la part interior de la figura, per no afectar a la part de fora i reparar tot el que fos necessari. Amb les figures consolidades es va eliminar

Les rèpliques d'en Gentil i la Isaura, durant el procés de construcció al Taller Aglà

el material afegit que només aportava pes a les figures i no tenia per cap funció estructural; d'aquesta manera també es va aconseguir alleugerir les figures originals.

Després d'intervenir aquestes dues figures va tocar començar amb les rèpliques; emmotllant cossos, braços i mans, un cop els motlles estaven a punt es van omplir de resina de polièster i fibra de vidre per treure'n els nous positius. I sortint del motlle tornaven a néixer en Gentil i la Isaura, aquests, això sí, molt més lleugers. Perquè fossin més fàcils de transportar i manejar, aquestes noves còpies es van fer amb moltes peces desmuntables.

Ja amb les figures noves fora del motlle i les originals restaurades, tocava el moment de la pintura. Els pinzells agafaven color i les figures començaven a prendre vida. Ja amb les primeres capes de pintura fetes, però amb els detalls encara per acabar, va venir de nou la visita dels membres de l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses i en Francesc Fajula que per primer cop van poder veure les dues parelles.

Tocava acabar de fer els últims retocs i afegir les joies que, igual que els gegants, també s'estaven reparant i replicant. La característica rosa de la Isaura que amb el temps havia perdut alguna de les fulles es va reparar perquè les tornés a dur totes i així la còpia també les duria i serien iguals i les arracades, que fossin tal com Fajula les va idear, i així va ser, es van fer dues parelles d'arracades idèntiques per ambdues gegantesses. El singular medalló d'en Gentil que per l'ocasió la còpia va ser feta de metall i no de pasta, d'aquesta manera no seria tan fràgil.

I ja amb totes les peces a punt, tocava tornar cap a Sant Joan de les Abadesses. Una tarda d'agost arribaven de nou els gegants al vestíbul de l'Ajuntament de la vila, allà es van vestir i els més encuriosits ja van treure el cap per veure què estava passant dins de les instàncies municipals. Allà resguardats tornaven a ser-hi en Gentil i la Isaura, aquest cop duplicats, esperant per tornar a sortir al carrer.

I va ser el 9 de setembre amb motiu de la festa major que aquestes noves rèpliques van ser presentades en societat i van ser apadrinades pels gegants de Ripoll i de Cassà de la Selva, que alhora es van convertir en aliats per ajudar a la nova colla que s'està començant a formar a Sant Joan de les Abadesses.

D'ençà d'aquell dia, i de les converses i petits concursos de carrer per saber quins eren els originals i quines les còpies, la nova colla va prenent forma i ja han començat amb molta empenta i moltes ganes, assegurant que els infants de Sant Joan de les Abadesses continuaran mirant amunt embadalits cada festa major.

Podeu seguir-los i contactar-hi al seu compte d'Instagram @collagegantera_stjabadesses

Japó dual: contrastos, cultura i gastronomia

MIQUEL ALVARADO I ALBA LÓPEZ

Quan pensem en Japó, l'imaginari comú evoca un passat de tradició rural, exotisme cultural i religiós i un país més aviat tancat al món o bé la més eclèctica actualitat amb gratacels, restaurants amb robots enlloc de cambrers o museus futuristes, llums i sons per tot arreu, i referència de tothom qui va créixer veient anime al Club Súper 3, per exemple. I és que Japó és terra de contrastos: arquitectònics, de consum, paisatgístics o religiosos.

El dimarts 11 d'octubre de 2022 Japó va obrir-se - finalment - al turisme després de tenir les fronteres tancades durant més de dos anys com a conseqüència de la pandèmia de la Covid-19. Una notícia molt esperada i celebrada: finalment podriem reprendre l'esperat viatge que havíem post-posat des de 2020.

Més de dos anys i mig de preparació ens van permetre anar endavant i enrere en la programació i la logística i seleccionant molt bé què veure i què tocava deixar fora (o per la propera, si Déu vol), així que vam anar per feina.

El 23 de setembre aterrissem a Osaka. Tenim 15 dies per davant per descobrir les ciutats més grans de Japó però també - i sobretot - zones rurals i més remotes. Començarem per Osaka, Hiroshima i Miyajima, per anar a Koyasan, i enllaçar amb Kioto - que serà camp base per visitar Nara, Fushimi Inari i Saga-Arashiyama -, després anem una mica més al nord a Takayama - des d'on visitem Shirakawa-go -, i des de Nakatsugawa fem una part de la històrica ruta comercial Nakasendo per acabar, finalment, a Tòquio. Tenim molta feina!

Dotonbori, Osaka. [Japó fluorescent] Arribem al vespre a Dotonbori, un barri d'Osaka que és, alhora un dels atractius turístics de la ciutat. Llum, colors i olors que venen d'arreu són la nostra rebuda. En aquesta zona d'Osaka hi pots trobar qualsevol tipus de restaurant, i és una de les zones d'oci més concorregudes de la ciutat. Glicoman, l'anunci de neó més característic: instal·lat al 1935, fa més de 20 metres d'alçada i 10 d'ample i és un dels símbols de la ciutat d'Osaka, el 2014 s'hi canvien totes les bombetes per llums led. Potser ha perdut una mica d'aquell encant més nostàlgic però ha guanyat en eficiència energètica, i els japonesos són persones pràctiques.

Mentre som a la zona d'Osaka i Hiroshima aprofitem per tastar els takoyakis (boletes de pop, com uns bunyols fets a la planxa) i els okonomiyakis (una massa amb diversos ingredients com ou, col, etc). En aquesta mateixa zona ja hi trobem variacions de com es preparen aquestes menges tan típiques: els okonomiyakis d'Hiroshima porten fideus, mentre que els de Miyajima no.

Koyasan Wakayama [Japó zen]. Arribem a Koyasan després d'una autèntica aventura logística: tren, funicular i autobus per arribar a una petita vila situada a 100 km al sud d'Osaka a 900 metres d'alçada, entre les muntanyes de Wakayama, Kansai. Koyasan o el Mont Koya ha esdevingut el centre neuràlgic del budisme shingon, i també

Barri de Dotombori, Osaka. Principal zona d'oci nocturn amb restaurants, karaokes, sales de joc...

un dels destins turístics de peregrinació més populars al Japó, una mena de Montserrat nipona. En aquesta peculiar vila hi trobem diferents atractius culturals: podem dormir en un temple budista - i adaptar-nos als horaris i àpats dels monjos -, visitar Okunoin: el cementiri més important i imponent del país, amb 1200 anys d'antiguitat i un recorregut d'uns 7km aprox que recorrem entre tombes i cedres; o fins i tot seguir una meditació budista a les 6 del matí. Una experiència que ens fa baixar revolucions i gaudir, breument, de la vida contemplativa.

A Koyasan tenim l'oportunitat de tastar el shojin ry ri: una safata de platets petits amb diferents elaboracions, totes vegetarianes: sopes - calentes i fredes -, tofu, algues, castanyes, bambú o arròs i algún element difícil d'identificar.

Kioto [Japó cultural]. Kioto és una ciutat d'un milió i mig d'habitants i es considera la capital cultural del Japó. Temples, palaus i jardins, com per exemple Sanjusangendo, un temple al que a la sala central acull un total de 500 estàtues de Kannon, deïtat dels mil braços - i de la pietat-. També visitem Gión, el barri més clàssic de Kioto y conegut per les oportunitats de trobar-te alguna Maiko o Geisha. Kioto és tant gran i té tants punts d'interès que no te l'acabes; i a més, serveix de campament base per fer visites a altres punts de les rodalies com: Arashiyama, on trobem un bosc gegant de bambú o els jardins de Tenryuji, Fushimi Inari on decidim pujar la muntanya entremig d'alguns dels 10.000 torii (estructures vermelles en forma de porta) que hi ha repartides pels camins de la muntanya, per exemple.

El mercat de Nishiki o el privilegi de tastar tants plats típics com sigui possible. En aquest mercat de Kioto aprofitem per fer tastets de tot allò que crida l'atenció o que fa bona olor. Des de marisc, peix cru, sopes, fideus o castanyes als dorayakis - aquells pastissets plens d'anko: pasta de mongeta azuki, que tornaven boig en Doraemon-.

Takayama, Gifu [Japó històric]. Ens desplacem al nord, fins la ciutat de Takayama, als Alps japonesos. A tot el casc antic de Takayama hi trobem cases del període Edo, amb una arquitectura impressionant, però són sobretot a tres carrers del centre: Ichinomachi, Ninomachi i Sannomachi. Des de Takayama tenim fàcil la visita a i Shirakawa-go, un petit poble històric que està catalogat com a Patrimoni de la Humanitat per la Unesco des de 1995. Shirakawa-go és una meravella que val la pena visitar: l'arquitectura típica de l'estil gassho-zukuri (amb teulades de palla), els carrers, els camps d'arròs o els horts dels habitants ben plens de verdures i flors fan que sigui imprescindible.

A Takayama aprofitem per tastar la carn de Hida, una de les carns més preuades al Japó i arreu del món i que forma part de la prestigiosa "familia" de carns wagyu. Entrem en un restaurant amb terres de tatami, on ens hem de descalçar per asseure'ns a menjar. El restaurant és dels que es coneixen com a Yakiniku, on trobem una graella integrada al bell mig de la taula. Ens serveixen plats de verdures i de carn de Hida crua, perquè nosal-

Joves més interessats en el trànsit de Kioto, que en l'espectacular santuari Yasaka Jinja que tenien darrera

tres ens la cuinem al nostre gust al yakiniku. Una deliciosa experiència que val molt la pena provar.

Magome, Vall del Kiso, Nagano-Gifu [Japó rural]. Ens trobem a Magome, un petitíssim poble situat a la prefactura de Gifu i a pocs kilòmetres de la prefactura de Nagano. Hem vingut fins aquí per fer algun dels trams de la Ruta Nakasendo: una antiga ruta comercial que s'emprava durant el període Edo i que connectava Edo (Tòquio) i Kioto. En aquesta ruta s'hi trobaven més de 69 estacions on els viatgers podien descansar. Fem la part del camí entre Magome i Tsumago, una de les poques seccions de l'antic camí que es conserven en bon estat. Només són 8 kilòmetres de ruta, fàcils de fer, mentre recorrem boscos i passem a prop de salts d'aigua o miradors. La part més sorprenent d'aquest petit tram és que cada pocs metres trobem una campana i un avís: feu sonar la campana per espantar els ossos. Per precaució fem cas de les instruccions i aconseguim acabar l'excursió sense haver vist cap os o mico; però sí que hem vist un serau japonès o capricorni del Japó.

A Magome ens allotgem a casa de la Keiko, que ens prepara sopars i esmorzars típics kaiseki: plats petits i diferents elaboracions que són un tastet extraordinari de la cuina casolana japonesa: truita de riu, arròs amb castanyes, sopa de tardor, pollastre marinat amb soja, salmó, tonyina o tempura de verdures, mochis de tè verd o tè verd regional, que a més de fulles de tè es fa amb grans d'arròs que s'inflen al posar-hi aigua.

Esperem que hagueu gaudit d'aquest petit tastet de Japó i a la pregunta de si us ho recomanem: Sí i molt!

Selfie al carrer Sannomachi, Takayama. Cases conservades del període Edo

The Three Kings

The Rusties Blues Band

The Rusties Blues Band va publicar *DisCOVERing The Three Kings* aquest passat 2023, coincidint amb el desè aniversari del grup liderat pel guitarrista, veu i harmònica Miquel Grifell. Seguint amb els enginyosos jocs de paraules a què la banda ens tenen acostumats com *disCOVERing Robert Johnson*, en el seu tercer treball ens descobreixen o versionen als tres reis, Freddie King, Albert King i B.B. King, tres grans figures del blues elèctric que han influït en gran manera els músics de blues actuals.

Recién pintado

Víctor Solo

A Víctor Solo -el nom artístic de Víctor Rubio que junta el seu nom amb el seu gos Solo-, tot i que el podem trobar a Sitges o per Formentera fent la temporada d'estiu, passa part del seu temps a Sant Joan de les Abadesses, on ha tocat amb la seva formació i acompanyant altres projectes musicals com el de Mista Btista, que també col·labora al disc. Aquest 2023 ha publicat un nou disc *Recién pintado*, on podem trobar rock, reggae, rumba... i altres estils. La base són ell i la seva guitarra (és autodidacta), però s'acompanya d'altres instruments, fins i tot d'harmòniques i de violins. El disc combina temes tristos, alegres i crítics, però en la seva globalitat, les lletres conviden a gaudir de la vida.

Contingència

Ferran Capdevila

El cantautor santjoaní Ferran Capdevila ha publicat un nou EP, *Contingència*, que inclou quatre temes en català, castellà i anglès, on continua donant llum a experiències, pensaments i emocions. Tot i que hi ha poc més d'un quart d'hora de música, hi podem trobar cançó d'autor, indie pop i fins i tot algun toc més urbà o hip-hop soul a *Libre albedrío*. Destaca la cançó *Ens estimo lliures*, on hi col·labora Clàudia Macías "dette", i del qual n'han tret un videoclip que podeu veure al canal de Youtube d'en Ferran Capdevila.

Els pergamins de l'Alguer

Salvador Vergés
Ed. Viena, 2023
376 pp.

El talent literari tardà de Salvador Vergés ens ha portat a una nova novel·la, aquest cop ambientada, en part, al segle XIV, però també en temps més propers. La protagonista en aquesta ocasió és femenina, l'Ermessenda, que de ben jove haurà d'amagar la seva capacitat d'escriure, insòlita en una dona de l'època i heretada del seu pare. En quedar òrfena, haurà de de treballar com a serventa treballar com a serventa a les ordres del Baró de Vila-sacra, un noble despietat i abusador. Això l'emprendrà a fugir cap a la ciutat de l'Alguer per tal d'intentar refer la seva vida lluny de casa. Una segona part del llibre ens porta al viatge de tornada, d'una algueresa a Barcelona durant les escorrialles del darrer franquisme, i tot plegat ens portarà a un final una mica inesperat i que trencarà amb el "bonisme" dels personatges de les altres novel·les de l'autor. No en farem, però l'espòiler. Llegiu-lo, que us agradarà.

De programa a monogràfic. Quasi una crònica i anecdotari 1945 -2023

Jordi Canelles
Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, 2023
36 pp.

Finalment ha vist la llum el monogràfic dels monogràfics, el "metaprograma" de Festa Major. Com a peça que ja esdevingut imprescindible de cada Festa Major des de fa més de 50 anys, el monogràfic mereixia un auto-homenatge. Si bé sempre s'havien imprès programes amb els actes de la Festa (el més antic conegut és un de paret de 1880), aquests progressivament van anar reduint la publicitat interior i incorporant alguns articles de temàtica local. Aquesta evolució natural va portar, a principis dels anys 70, a convertir el programa en un monogràfic dedicat a un tema determinat que fes referència a la nostra vila. El fet que es fixés el format i sobretot, el seu interès, ha contribuït a que moltes famílies de la vila l'hagin anat col·leccionant. L'estudi d'aquests programes comença el 1945. L'autor ha triat aquesta data perquè és quan el seu pare, Àngel Canelles, crea la primera impremta a Sant Joan i es fa càrrec de la seva compaginació i impressió. La vinculació familiar de Jordi Canelles amb el programa des de ben petit i, més tard ja com a dissenyador que va dotar-lo del seu segell personal i de modernitat, el feia la persona indicada per a redactar enguany el monogràfic, passant a l'altra banda de la barrera. Llarga vida, doncs, a aquesta edició anual que molts pobles voldrien tenir. Com algú va afirmar amb tota raó, estem davant de l'Enciclopèdia temàtica santjoanina, editada en fascicles anuals.

Tothom ha de morir

Xavier Theros
Ed. La campana, 2023
573 pp.

Malgrat que la vinculació d'aquesta novel·la amb la nostra vila té poca entitat -un parell de pàgines en què dos presoners són conduïts a la presó de Sant Joan- el fet que l'acció transcorri en part per la comarca i contrades properes ens duu a fer-ne aquesta petita ressenya. L'autor ubica la novel·la el 1848, en plena guerra dels Matiners, és a dir, la segona carlinada. Una misteriosa partida guerrillera deixa un reguitzell de crims pel Ripollès, que no reivindica cap dels dos bàndols en lluita. Les autoritats encarreguen la seva eliminació a un grup de presidiaris a canvi d'una amnistia. En aquest llibre l'historiador Xavier Theros, divulga els seus amplis coneixements de l'època donant-los forma de novel·la i hi recupera la fgura de Llàtzer Llampades, protagonista de la seva anterior novel·la. Sembla que finalment les guerres carlines i el convuls s. XIX comencen a interessar tant a historiadors com a novel·listes. Ja feia falta.

Dones?
Homes?
Sexe i gènere, biologia i cultura

Jordi Casanova i Roca
Universitat de Barcelona, 2023
126 pp

L'expertesa i coneixement en la matèria de Jordi Casanova, santjoaní que encara que no ho és de naixement sí que ho és de cor, l'ha portat a escriure a aquest llibre sobre un tema actualment tant candent. L'autor ha estructurat el llibre en petits capítols que plantegen tot de preguntes i dubtes que poden portar a confusions als qui som profans en la matèria: som dones i som homes perquè naixem dones i homes? O bé ho som perquè la societat fa que ens criem com a dones i com a homes? Quina relació hi ha entre el sexe biològic i el gènere social? Per combatre els rols de gènere, cal negar l'existència de característiques sexuals diferenciades? Per què gairebé totes les societats humanes són patriarcals? Per què pràcticament tots els violadors són homes? El camí del transgènere porta a la transsexualitat? Són preguntes que duen a altres preguntes. L'autor se n'està prou, de donar respostes tancades i unívoques: vol que el lector s'hi involucri i formi la seva pròpia opinió.

Ja has provat el cotxe elèctric de lloguer compartit?

https://www.sommobilitat.coop/

Necessites un cotxe?
No el compris, lloga'l!

AJUNTAMENT DE LA BARONAL VILA DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

SANT JOAN DE LES ABADESSES +SOSTENIBLE

Som mobilitat +sostenible